İYİ KİTAP

AYLIK OKUL ÖNCESİ, ÇOCUK VE GENÇLİK KİTAPLARI GAZETESİ

EYLÜL 2014
SAYI 66
ÜCRETSİZDİR
www.iyikitap.net

Hayatı değil de neyi anlatayım?..

Çöp Plaza'da çöp toplayarak karnını doyuran çocukların yaşamına eğilen Miyase Sertbarut, son kitabı Buz Bebekler'de yetiştirme yurdunda büyüyen "buluntu bebek" Ece' nin hikâyesini anlatıyor. Ece bize "Lülüfer" adını verdiği günlüğüyle sesleniyor.

Miyase Setbarut, çocuk ve gençlik edebiyatında elini taşın altına sokmaktan çekinmeyen yazarlarımızdan. *Çöp Plaza*'da çöp toplayarak yaşamaya çalışan çocukların hayatını anlatmıştı. Yeni kitabı *Buz Bebekler*'de ise yetiştirme yurdunda büyüyen çocukların hayatına eğiliyor. Ne annesini ne babasını bilen, kimliğinde yazdığına göre Yıldız anne ile Kaya babadan olma, dünyaya adeta atılmış bir çocuğun, 13 yaşındaki Ece'nin öyküsünü anlatıyor. Ece sesini bize, onun için hayatın olumlu olumsuz her türlü anlamını içeren, yurdun bahçesindeki "Lülüfer" havuzunun adını verdiği günlüğüyle duyuruyor. Yazarın araya girmemeyi başardığı bir söyleşi bu, anlatıcı ile okur arasında geçiyor. *Çöp Plaza* üzerine yaptığımız bir söyleşide "*merhamet yorgunluğu yaratmadan*" yazmaktan bahsetmişti Miyase Sertbarut. Evet, Ece'nin öyküsü de, tüm burukluğuna rağmen, merhamet yorgunluğu yaratmıyor. Çünkü Ece bizim merhametimize ihtiyaç duymuyor. İyi ki öyle! Ece'yi yaşama, yaşamı Ece'ye hakkıyla iade eden Sertbarut'a teşekkür ediyoruz. Bu gerçekten şahane…

Buz Bebekler'de yetiştirme yurdunda büyüyen Ece'nin hikâyesini okuyoruz. Ece'nin sesi bize "Lülüfer" adını verdiği günlüğü üzerinden ulaşıyor; o kadar sahici, o kadar içten bir ses ki insan zaman zaman bunun otobiyografik bir roman olabileceği kanaatine kapılıyor. Bildiğim kadarıyla öyle değil ama, siz "normal" bir aile içinde yetiştiniz, değil mi?

Türkiye'de aileler genel olarak ne kadar normalse (!) o kadar normal bir ailede büyüdüm ben de. Sizde otobiyografi hissi uyandırmasına sevindim, çünkü *Buz Bebekler*'i yazarken ben sahiden on üç yaşında, Ece adında bir kız olduğuma inandım. Her kelimeyi iliklerime kadar yaşanmışlık hissiyle kullandım. Başka türlü anlatamam, başka türlü anlaşılmaz diye düşündüm. Dışarıdan biri gibi, üçüncü biri gibi yazamazdım; o isyanı, öfkeyi, kimsesizliği ancak o rolü gerçekten oynarsam karşımdakine aktarabilirdim.

Yetiştirme yurtlarıyla ilgili yeni olmasa da gözlemlerim vardı. Bunları romanda kullandım. Lisede yurtlu arkadaşlarım olmuştu, onları anımsadım; internet bloglarında dolaştım, bazı kitaplar okudum, sonuçta *Buz Bebekler* ortaya çıktı.

Ece'nin hikâyesi nasıl oluştu kafanızda? Ece'ye, yani annesini ve

İyi Kitap'ta bu ay…

Okula gitmeyen miniklere bir mamut ve bir ayıcık öyküsü geliyor. Banyo ve uyku zamanı problemlerini oyunla çözmek için birebir bu sevimli kitaplar. İran edebiyatından iki resimli hikâye de okula giden miniklere: Biri yolculuk ve büyüme temasını işlerken, diğeri Samed Behrengi'nin izinden giden "sıradan" bir öykü anlatıyor. Behrengi demişken, Büyülü Fener yazarın toplu masallarını Oğuz Demir'in çizgileriyle yayımladı.

Gergedan Yayınları'nın "Çocuklar İçin Dünya Edebiyatı" serisinin yeni kitabı Shakespeare'den Venedik Taciri. Sennur Sezer bu klasik öyküye dair geliştirilmesi gereken eleştirel bakışı dile getirdi. Şiirsel Taş iki resimli çocuk kitabı temelinde, bir eseri değerlendirirken atlanmaması gereken çok önemli bir sorundan bahsediyor. Gerek yazarak gerekse okuyarak bir metni üreten herkes bu yazıyı okumalı.

Andreas Steinhöfel'in toplam 30 dile çevrilen Rico ve Oskar serisinin üçüncü ve son kitabı Çalıntı Taş çıktı. Kitabı değerlendiren Suzan Geridönmez'in de söylediği gibi, bu iki dosta veda etmenin hüznü şimdiden içimizi sardı.

Hüznün bile dönüp dolaşıp size neşe getirdiği bir ay olsun bu Eylül. Okulların açılmasını da kafaya takmayın. Sayılı gün çabuk geçer!

babasını hiç tanımamış, kendisine yakınlık gösteren, gülümseyen her kadına "… Anne" demeye alışmış bir "yurt çocuğuna", onun kafasının içinden konuşabilecek denli yakın olmayı nasıl becerdiniz?

İnsan bir kez başkasını oynamanın tadına varmışsa ve kendinden de bıkmışsa rolünü sahici kılmak istiyor. Yazmak bana bu olanağı sağlıyor. Herkes olabilirim, diye düşünmeye başlıyorsun. İyi de olabilirim kötü de, ölen de olabilirim öldüren de... Annemin öğüdü hep aklımda, "*Her şeyi öğren, duvar deliğine sok,*" derdi, "*bir gün oradan çıkarır ve kullanırsın.*" Gördüklerimi, duyduklarımı, okuduklarımı sakladığım duvar deliklerim var. Ve bu oyuklarda en çok da insanlar var.

Ece ilk sayfayı yazmaya başladığında, ileride karşımıza nelerin ve kimlerin çıkacağından emin değildik ama seziyorduk. Ece yazdıkça ben onu daha iyi anlamaya başladım. Yazdıkça kolaylaştı. Yapboz gibi parçalar yerini buldukça, resim görünmeye başladıkça, onun kafasıyla konuşmam, dünyayı onun gözünden görmem zor olmadı. Tüm romanlarımda da izlediğim yol bu, önce kabaca, hızla, yalan yanlış yazıyorum. Sonra okumaya başlıyorum ve karakterlerin ruhunu içimde canlandırıyorum. Onlar benim gözümde gerçekliğe ulaştığında cümleleri düzeltiyor, duygularını, tepkilerini, isteklerini, hayallerini yeni baştan yazıyorum.

Yurt yaşamındaki düzenlemelere dair de pek çok ayrıntı var kitapta. Normalde hiç düşünmediğimiz şeyler, normal bir aile yaşamı dışında olmanın getirdiği pek çok bilinmeyen ayrıntı… İstedikleri bir şeyi satın alabilirler mi, harçlıkları var mıdır, tatillerde ne yaparlar, doğum günlerini kutlarlar mı, birbirleri aralarındaki ilişkiler nasıldır? Tüm bu ayrıntılar kurgunun içinde mevcut. Bu tür bilgilere ulaşmak için yetiştirme yurtlarını mı ziyaret ettiniz?

Yakın zamanda bir ziyaretim olmadı. Eskiye dair gözlemlerim vardı. Sağlık meslek lisesinde okudum ben, son sınıftayken stajlar zorunludur bu okullarda. Staj alanlarımdan biri de yetiştirme yurduydu. Bacağa sarılan çocukları orada tanıdım. Yine bu yurtta kalan kız arkadaşlarım vardı aynı sınıfta okuduğumuz. Onların çoğu zaman Türkiye standartlarına göre konfor sayılabilecek olanakları olduğunu görürdüm. Yakın arkadaşlarımdı ve yurtta, kampta neler yaptıklarını bana da anlatırlardı. "Müdür Baba" hitabını ilk onlardan duymuştum. Yatılı bir lisede dört yıl yaşamak da bu türden devlet kurumlarının işleyişi hakkında az çok fikir veriyor insana.

Ece'nin anlatısına baktığımızda yurtta yaşayan çocukların maddi ihtiyaçları gayet iyi karşılanıyor. Tek eksileri anne baba sevgisi, ilgisi, gerçek bir evin verebileceği mahremiyet ve sıcaklık. Bir açıdan iyi bir tablo bu; devletin bu çocukların temel ihtiyaçlarını gerektiği gibi karşılıyor olması. Yurt en az bir "ev" kadar güvenli bir yer olarak tasvir edilmiş. Durum gerçekten böyle mi peki?

Evet, maddi yönden ülke geneline göre iyi durumda olduklarını söyleyebiliriz. Sevgi ve aile eksikliğinin farkında olan bakanlık son yıllarda "sevgi evleri" de oluşturdu. Yurt yerine gerçekten ev gibi düzenlenmiş apartman daireleri bunlar. Sekiz on çocuğun bir "anne" ile yaşadığı evler.

Yurtlarda güvenlik sorunları var, doğru ama onları da yazsaydım çok daha karanlık bir kitap çıkardı ortaya. Sık sık değişen eğitimsiz personelle, duyarsız müdürlerle, kendi "bela çocuk"larını evden uzak tutmak isteyen ebeveynlerle hiçbir yer güvenli olamaz zaten.

Kitapta cinsel taciz temasına da iki farklı olay üzerinden dokunmuşsunuz. İki olayda da taciz, genelde gerçek hayatta olduğu gibi, yakından, tanıdık kişiler üzerinden geliyor. Birinde aile içinden, birinde aile dışından. Bu zorlu temayı kitabınıza dâhil etmeniz hakkında neler söylemek istersiniz?

Aslında bütünüyle bu temayı yazmak istemiştim. Kafamda epeyce gezdirdim, bunu anlatmanın çocuklara da bana da ağır geleceğinin farkındaydım. Ama çocuk tacizlerinin, tecavüzlerinin istatistiği kabardıkça kabarıyor ve üstelik veriye dönüşmemiş olayların fazlalığı da herkesçe tahmin ediliyor.

Bu romanın ilk filizleri, haberlerde duyduğum kısaltılmış adlarla kıpırdamaya başlamıştı. Taciz, tecavüz haberleri, yetiştirme yurtlarıyla ilgili olumsuzluklar... Utanılan bir durumdu ve adlar bu yüzden kısaltılıyordu. Harfleri eksiltmenin utancı azaltmadığını düşündüm. Yazmak istedim, harfleri ben çoğaltayım istedim, uygun dili yakalarsam başarırım diye düşündüm. Bu tema üzerine birkaç roman okudum. Bize özgü bir şey yakalamalıydım, polis sorgularının yer aldığı bir araştırmayı okudum. İşin içinden çıkamıyordum, editörüm Burhanettin Düzçay'a da danıştım. Sonunda romanın bütünüyle taciz odaklı değil de onu da içeren bir yapıda olması gerektiği sonucuna vardım.

Cinsel taciz ne yazık ki hayatın içinde var, çocuk televizyonu açsa, internette dolaşsa okuyor böylesi olayları. Hayatı değil de neyi anlatayım? Balonları patlatan Fidan, gerçek hayatta, el biçimindeki balonların oluşturduğu koridordan geçemeyen gerçek bir çocuk. Yazar Koray Avcı Çakman anlatmıştı bana. Bir okulda yaşanmış, bütün çocuklar tören gereği bir balon koridorundan geçecek; herkes geçer, bir çocuk geçemez ve ağlamaya başlar. Durum soruşturulur. Bütün balonlar eldir ve çocuğun gözünde o eller dedesinindir. Evdeki taciz böylece ortaya çıkartılır.

Diğer olay, medyada yer alan, yine gerçek bir haberdi. Çocukların şikâyeti üzerine evinde arama yapılan bir öğretmenin bulundurduğu çok sayıda resim, film ortaya çıktı. Bunlar ne yazık ki çoğalmakta. Yazmak istedim, farkındalık yaratma isteği belki, uyarı olsun diye belki. Yazılmasından çekinildiği için yazmak istedim belki.

Ece günlüğüne yurdun bahçesindeki nilüfer havuzuna atıfla "Lülüfer" adını veriyor. O havuzdan, o çiçekten yüklü bir imge kuruyor. Ölüm, yaşam, sevgi, nefret, anne, baba, kardeş; tüm manaları içeren bir havuz bu. Bu havuz anlatınıza nasıl dâhil oldu?

İYİ KİTAP Aylık Yaygın Süreli Yayın / 30.000 adet basılmıştır. Ücretsizdir. ISSN: 1308 - 8866
İmtiyaz Sahibi: Tudem Eğitim Hizmetleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. adına İsa Aykanat / **Yayın Yönetmeni:** İlke Aykanat Çam
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Zarife Biliz / **Grafik Tasarım ve Uygulama:** Nayime Korkmaz
Baskı ve Cilt: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti. Eskişehir Yolu 40. km. Başkent OSB 22. Cadde No: 6 Malıköy/Ankara 0(312) 284 18 14
İrtibat Adresi: 1476/1 Sk. No: 10/51 35220 Alsancak - Konak/İzmir / **Tel:** 0(232) 463 46 38 www.iyikitap.net - **e-posta:** iyikitap@tudem.com

Hayatımda bir kez nilüfer havuzu gördüm... Ankara Üniversitesi Tandoğan kampüsünde. Çok güzeldi, çok etkileyiciydi, insan bir yığın anlamlar yükleyebilir böyle bir görüntüye. Yazmak; aklımdaki sözleri, resimleri birleştirmek benim için. Hangi parçanın nereden gelebileceğini önceden kestirmek zor. Beş yıl önce on dakika izlediğim o havuz en önemli imge oldu *Buz Bebekler*'de. Bundan 35 yıl önce staja gittiğim yetiştirme yurdu ana mekân oldu bu romanda. Farklı zaman dilimlerinden resimler bir araya geldi ve bambaşka bir resim doğdu.

Yurtta çocuklar belli bir yaşa geldiklerinde kendilerine gene belli bir yaşı aşmış çocuklardan bir kardeş seçiyorlar. Kendileri seçerek bir tür aile oluşturuyorlar aslında. Bir de aynı koşulları paylaştıkları için kendiliğinden doğan daha geniş bir "aile" teması var. Ece'nin "Biz kötü masalların çocuklarıyız Lülüfer. Ormana terk edilen köpekler gibiyiz. Bu yüzden birbirimizin korkusunu yakından hissederiz," sözleriyle ifade ettiği bir aile bu. Bu farklı ailelerden biraz bahseder misiniz?

Buz Bebekler'i yazmadan önce beslenmek için okuduğum kitaplardan biri Şebnem İşigüzel'in *Kirpiklerimin Gölgesi* adlı kitabıydı. O kitapta ilk sayfada Karl Marx'tan bir alıntı yapmıştı yazar: *"Ailesi olmayana ne mutlu!"* Öyle acıtıcı bir durum ki bunun üzerine düşünmek. Sevginin, korunmanın, iyiliğin evi ya aile, öyle öğrendik ya, öyle hissetmeye çalışıyoruz ya... Peki, sokaktaki, yurtlardaki bu çocuklar nereden geliyor? Peki, neden aile içi tacizler çoğalıyor, neden kadınlar çocuklarının gözü önünde öldürülüyor? Aile cennet mi cehennem mi? Dünyanın en eski masallarından günümüz gepgerçek haberlerine kadar aile cehennemini okuyor, görüyoruz. Kitaptaki Ece de zaman zaman bunu sorguluyor. Fidan'ın cehenneminin farkında, Cem'in hem mezarlığa hem cezaevine ziyarete giden bir çocuk olduğunu görüyor. Adları güzel ama sebep oldukları durumlar vahim olan hayalî Yıldız anneler, Kaya babalar ve oduncular hep olacak. Ama mademki Karl Marx'ın rüyasından uzağız, mademki sistem aileyi destekliyor, o hâlde bu kurumun gerçekten "yuva" olabilmesi için uğraşmak gerekiyor, hem birey olarak hem devlet olarak.

Buz Bebekler zaman zaman, işte bu yüceltilen aileye özlemi dile getirse de, işler yolunda değilse reddetmeyi de bir seçenek olarak sunuyor. Arkadaşlarıyla, kendi seçeceği, kan bağı olmayan insanlarla da birlikte yaşamanın yuva sıcaklığında olabileceğini söylüyor.

Yurtta asıl olarak erkek çocukların kurduğu bir "İyilik Çetesi" var. Küçük kızı taciz eden dede gerektiği gibi cezalandırılmayınca devreye giriyorlar mesela, sadece kendi rahat ve güvenliklerini düşünen yetişkinlere güvenmedikleri için kendi adaletlerini kendileri sağlıyorlar. Yaptıklarının doğruluğuna, gerçek adalete, dolayısıyla haklılıklarına inanan, okuru da buna inandıran güçlü çocuklar bunlar… Siz de sonuna kadar onların yanındasınız…

Çocukluk döneminde insana en fazla rahatsızlık veren şeylerden biri adaletsizlik. Kardeş kıskançlığının temelinde yatan etkenlerden biri de bu olabilir. Çocuk dünya benim çevremde dönsün diye değil, sevgi ve ilginin dağılımında gerçekten bir adaletsizlik gördüğünden de hırçınlaşabilir. Ama yetişkinliğe adım atıldıkça bu tepki körelir; adına hoşgörü, kabulleniş, anlayış falan denerek duyarsızlık yüceltilir, böyle hissediyorum, çocukların bu yönünü seviyorum ve büyüdüklerinde de kaybetmemelerini istiyorum. Yazarken de elbette böyle çocukları sonuna kadar destekliyorum.

Dikkat ettim de kitapta tek bir olumlu yetişkin karakter yok aslında, öyle değil mi? Çocuklar yaralarını ya tek başlarına sarıyorlar ya da kimsesizlikten, bırakılmaktan doğan o "ruhsal aile"ye mensup diğer çocuklardan yardım alıyorlar.

Siz sorunca fark ettim, evet öyle gerçekten. Sümer Anne'yle Sema Anne olumlu yetişkinler olsa da kitapta az yer kaplıyorlar. Belki de yalancı yetişkinlerden bıktığım içindir. Bizim çocuk ve gençlik edebiyatımızda fazla yer kaplayan, yol gösterici, doğruyu bilen, iyi yürekli müdürlerden, öğretmenlerden, ana babalardan, onların ahlakçı tutumlarından doğan bir öfke olabilir. Bu sahtekârlıktan bunalıp çocukça bir adalet arayışına yönelmiş olabilirim. O kitapların kahramanlarından intikam almak istiyorum belki. Hey koca adam, hey koca kadın, sen aslında hiç de iyi biri değilsin, bana ne hakla yol gösterirsin demek istiyor olabilirim.

Son olarak, bu kitabı yazarken sizi en çok ne zorladı? Zorlandığınız, tıkandığınız yerler oldu mu?

Fidan'ı hangi kelimelerle konuşturacağım konusunda zorlandım. Zaten o da konuşamadığı için balonları patlattı, ama yine de birkaç kelime etmesi gerekirdi, bu beni uğraştırdı. Sonra Oduncu masalını anımsadığımda, masalda terk edilen çocuklarla yurtlu çocuklar arasında bağ kurduğumda, ağaca asılı kabağın sesini duyurmaya çalıştığımda, boğazın nasıl düğümlü olabileceğini söylediğimde, içimdeki çığlığı bazen bastırdım, bazen bastıramadım. Kendi sesimden, kendi kelimelerimden korktuğum yerler çok bu kitapta.

Zarife BİLİZ

Buz Bebekler
Miyase Sertbarut
Tudem Yayınları, 168 sayfa

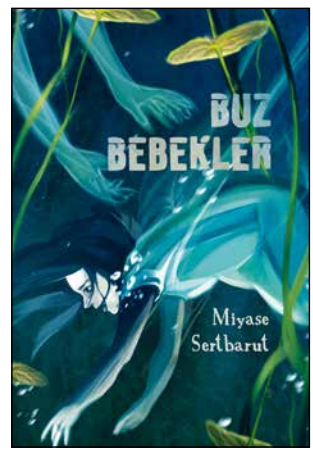

Modern İran edebiyatından “sıradan” hikâyeler

Nilay KAYA

İran edebiyatının ödüllü resimli çocuk kitapları serisinden iki kitap daha: Küt Küt Küt ve Sıradan Bir Hikâye. Bu kitaplar küçücük cüsseleriyle insanın ve toplumların iç dinamiklerine dair meseleleri sadelik ve derinlikle, üstelik harika çizimler eşliğinde anlatıyor.

Küçük Kara Balık ve *Bir Şeftali Bin Şeftali* ile kaç nesil büyüdü... Samed Behrengi'nin masal ve öyküleri sıradan çocuk kitapları değildi. Her yaşa ve zamana hitap eden, bütün iyi edebiyat eserleri gibi, ele aldığı temalar ve onları ele alış biçimiyle zamanı aşan, evrensel boyut taşıyan eserlerdi. Adalet, doğruluk, güzellik, dışarıdan dayatılan her türlü dogmayı sorgulamak, direniş temaları, yazdıklarının belkemiğiydi. Çocukluğunda onun kitaplarını okuyanlar, bu kavramların bilincinde ve onlara sahip çıkmaktan vazgeçmeyen yetişkinler oldular desek abartmış olmayız. Yaşlar ilerledikçe, şehirler, evler değiştirildikçe, kütüphanelerdeki kitaplar elenirken, onun kitapları saklanmaya devam etti desek de abartmış olmayız. O kitaplar o kütüphanelerden çıkarıldıysa, sevdiğimiz bir küçük de okusun diyedir.

İran edebiyatının geçmişi ve zenginliği malumumuz, ancak İran edebiyatıyla organik bağımız düşünüldüğünde, son derece ironik bir şekilde, İran edebiyatı eserlerinin Batı edebiyatından dilimize çevrilen eserler kadar Türkçe kitap dünyamıza misafir olmadığını söylersek yanlış olmaz. Son yıllarda çeşitli yayınevlerinden çıkan İran çocuk edebiyatı örnekleri ise bu durumu tersine çevireceğe benziyor. Örneğin, Evrensel Çocuk Kitaplığı tarafından yayımlanan iki resimli kitap, *Küt Küt Küt* ile *Sıradan Bir Hikâye* dikkate değer eserler olarak karşımızda.

BİN YILLIK YOLCULUK

Fatemeh Mashhadirostam'ın yazıp Afra Nobahar'ın resimlediği *Küt Küt Küt*, Homeros'un *Odysseia*'sından bu yana edebiyatın sıklıkla yararlandığı yolculuk temasını son derece minimal bir biçimle yeniden kurguluyor. *"Küçük Adam'ın dünya yolculuğuna çıkmasının üzerinden bin yıl geçmişti. Yola koyulmadan önce annesine, 'Of... Her şeyden çok bıktım!' demiş."* Bu cümleyle başlayan kitap, büyümenin, kendini tanımanın, algı kapılarını genişletmenin, değer biçtiklerinin zamanla farklılaşmasının, çevrenizdeki büyükler size ne öğütler verirse versin, tebdil-i mekâna kalkışmadan mümkün olmadığını gösteriyor. Elbette bunun için herkesin dünya turuna çıkması gerekmiyor! Fakat yolculuğun şekli ve uzunluğu ne olursa olsun, insan, hikâyedeki Küçük Adam gibi, çevresindekilerin yol göstericiliğine rağmen, kendi yolunu kendisi bulmak zorunda kalıyor. *"Bin yıllık yolculuk"* ibaresinden anlaşıldığı üzere kitap masalsı bir dile sahip; Küçük Adam bin yıllık yolculuğu esnasında Odysseia gibi sirenlerle mi boğuştu, Pinokyo gibi bir balinanın midesinde mi yaşadı, bunları bilemiyoruz ama yolculuk noktalanıp köyüne döndüğünde, geçirdiği değişim her türlü yolculuğun kaçınılmaz sonucuna götürüyor bizleri. Küçük Adam, fiziksel ve ruhsal anlamda değiştiği gibi, köyüne döndüğünde annesi de dâhil olmak üzere her şeyin değiştiğini görüyor. Kimse eskisi gibi görünmüyor; binalar, ağaçlar, komşular yaşlanmalarına rağmen artık ona daha çok kendi benliğini gösteriyor ve her zaman olduklarından daha güzel görünüyorlar gözüne. Değişmeyen tek şey ise başını annesinin göğsüne dayadığında yıllar önce duyduğu aynı ses: *"Küt küt küt..."* Kalpleri her zamankinden daha yüksek sesle atıyor. Ne mutlu ki Küçük Adam'a, Kavafis'in dizelerindeki gibi başka kentler başka denizler bulmaya çalışıp bulamazken kendini bulma şansını elde ediyor.

KÖTÜ OLANIN SIRADANLAŞMASI

Marjan Keshavarziazad'ın yazıp Afra Nobahar'ın resimlediği *Sıradan Bir Hikâye* ise bir kahramana odaklanmak yerine bir köydeki insanların yaşamına odaklanarak "sıradanlık" kavramını sorguluyor. *"Bir varmış bir yokmuş, sıradan bir köy varmış. Bir gün köye bir kurt dadanmış..."* "Sıradan" bir masal girişinin hemen ardından, öyküdeki sıradanlığı bozacak bir durum bekleriz ki karşımıza bir macera ve olay örgüsü çıksın. Hikâye ve masalların en temel kalıbını kullanan bu öykü, bütün olay örgülerinde olması gerektiği gibi olağandan, olağandışına geçiş yaparak bizleri

içine alıyor. Ama bir farkla. Bu defa, olağandışı durumun yarattığı gerilim çözüldükten, kötüler bertaraf edildikten, kahramanlar boy gösterdikten sonra eski olağan hâle geri dönülmüyor. Köye dadanıp bütün huzuru kaçıran, şiddet saçan kurtlar zamanla köydeki eski sıradanlığın bir parçası hâline geliyorlar. Köylüler sıradanlıklarını ve huzurlarını bozan kurtlara karşı koymak yerine, başlarını önlerine eğip mevcut durumu kabulleniyorlar. Onlar başlarını eğdikçe kurtların hayatlarının rutini hâline gelmesi kaçınılmaz oluyor. Kurtların her gece kuzuları katletmesi sıradanlaşıyor ve *"Bundan sonra, çayırlara gitmeye cesaret eden koyunların cezası kurt tarafından yenmek,"* oluyor. İşin ironik tarafı da bir süre sonra köylüler bu yeni sıradanlıkla mutlu olmaya başlıyorlar. Bu durum size tanıdık geldi mi? Samed Behrengi'nin yıllar önce baskıcı düzenlere karşı direnişi öneren hikâyeleri belli ki modern İran edebiyatında yaşamaya devam ediyor.

Gerek *Küt Küt Küt* gerekse *Sıradan Bir Hikâye* küçücük cüsseleriyle (kitapların her ikisi de yaklaşık 10'ar sayfa) insanın ve toplumların iç dinamiklerine dair meseleleri sadelik ve derinlikle, üstelik harika çizimler eşliğinde anlatıyor. Kitaplığınızın Samed Behrengi köşesinde yeni yerler açmanın zamanı gelmiş olabilir.

Küt Küt Küt
Fatemeh Mashhadirostam
Resimleyen: Afra Nobahar
Çeviren: Fulya Alikoç
Evrensel Yayınları, 10 sayfa

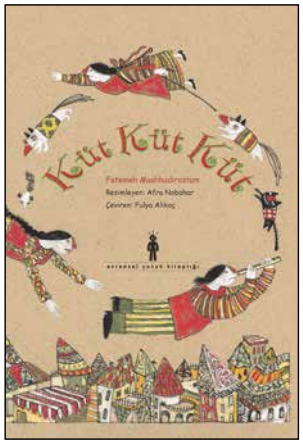

Sıradan Bir Hikâye
Marjan Keshavarziazad
Resimleyen: Afra Nobahar
Çeviren: Fulya Alikoç
Evrensel Yayınları, 10 sayfa

Çocuklar İçin
Resimli Büyük Sözlük

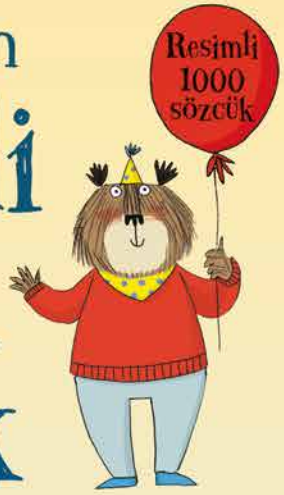

Okulöncesi çocuklar için eğlenceli bir kaynak kitap...

1000 sözcük ve resimden oluşan bu kitabı çocuğunuzla birlikte okurken, gördükleri hakkında onu konuşmaya yönlendirin. Böylece hem anlatım becerisini geliştirmesini, hem de kolay ve zevkli bir şekilde yeni sözcükler öğrenmesini sağlayabilirsiniz.

www.remzi.com.tr
facebook.com/RemziKitap

Remzi Kitabevi

Haklı intikam olur mu?..

Sennur SEZER

Gergedan Yayınları'nın "Çocuklar İçin Dünya Edebiyatı" dizisinin altıncı kitabı bir Shakespeare klasiği: Venedik Taciri. Büyük boy, resimli bu kitaplar, Barbara Kindermann'ın başarılı uyarlamasıyla klasik eserleri çocuklarla buluşturmayı hedefliyor.

Bilmem sizin de hem kızıp hem sevdiğiniz bir arkadaşınız var mı? Hani açık sözlü ama haylaz, şakacı ama şakaları şaka sınırlarında kalmayan, biraz can acıtan bir arkadaş. Hiç de az değildir böyle arkadaşlar. Bazen de böyle davranan yazarlar çıkar karşınıza. Kızsanız da kitaplarından vazgeçemezsiniz. Benim böyle bir yazarım var. Adı mı? William Shakespeare.

Aslında ünlü bir oyun yazarı ve şair. Yarattığı tipler yüzyıllara karşın eskimemiş. Gerçi tipler eskimemiş ama bazılarının savunduğu görüşler eskici dükkânını boylayacak yere gelmiş: İşte *Hırçın Kız*. Kadın kısmının önce babasına, sonra kocasına hep evet demesi gerektiğini savunuyor.

ESKİYEN FİKİRLER

Venedik Taciri ise dostluk ve sevgiyle intikamın ağır bastığı bir öykü. Biraz özetleyelim: Venedikli Bassanio'nun, âşık olduğu Porzia adlı zengin kızla evlenebilmek için paraya ihtiyacı vardır. Arkadaşı tüccar Antonio'dan para ister. O da gemileri seferde olduğundan ödenmesini de üstlenerek Shylock'tan borç almayı önerir. Shylock Yahudi'dir, kendisine daha önce hakaret etmiş olan Antonio'ya kızgındır. Bu yüzden *"sırf eğlence olsun diye"* borç senedine *"para zamanında ödenemezse Antonio'nun vücudunun istediği yerinden yarım kilo et kesebileceği"* koşulunu ekler. Paranın tam zamanında ödenmesinde bir sorun çıkınca Shylock bıçağı kapıp Antonio'nun yanında alır soluğu.

Kitabı çocuklar için yeniden yazan Barbara Kindermann, "Açıklamalar" bölümünde *Venedik Taciri*'nin "Yahudi karşıtlığı" ya da ırkçı bir bakış taşımadığını yazmış. Öyküyü, sürekli kötü davranışlarla karşılaşan insanların sonunda kötü olabileceklerinin kanıtı da sayıyor. (Yine de *Venedik Taciri*'ndeki intikam duygusunu tehlikeli bulmaktan caydıramıyor beni.)

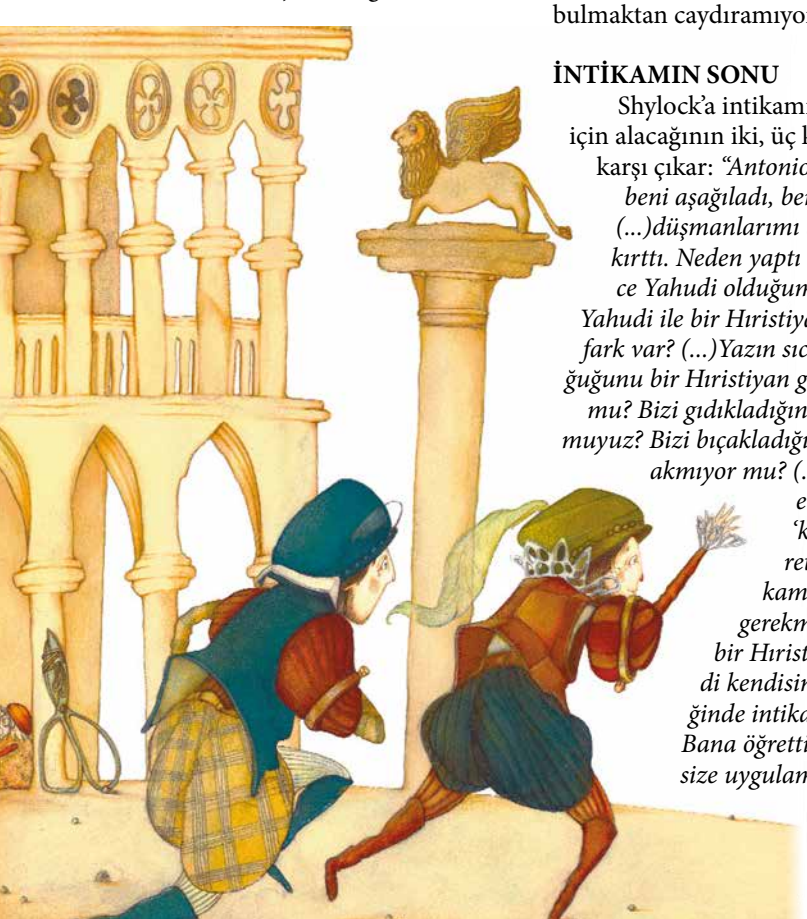

İNTİKAMIN SONU

Shylock'a intikamından cayması için alacağının iki, üç katı önerilir. O karşı çıkar: *"Antonio bana küfretti, beni aşağıladı, benimle alay etti, (...)düşmanlarımı bana karşı kışkırttı. Neden yaptı bunları? Sadece Yahudi olduğum için! Peki, bir Yahudi ile bir Hıristiyan arasında ne fark var? (...)Yazın sıcağını, kışın soğuğunu bir Hıristiyan gibi hissetmiyor mu? Bizi gıdıkladığınızda gülmüyor muyuz? Bizi bıçakladığınızda kanımız akmıyor mu? (...)Bize hakaret ettiğinizde, bize 'köpek' diye küfrettiğinizde, intikamımızı almamız gerekmiyor mu? Aynı bir Hıristiyan bir Yahudi kendisine hakaret ettiğinde intikam alması gibi. Bana öğrettiğiniz kötülüğü size uygulamak istiyorum."*

Ilk kez 1605'te sahnelenen bu oyun nasıl mı bitiyor? Mahkemede ortaya çıkan genç bir yargıcın akıllı yargısıyla. Sonuç bizim topraklarımızdan bir tekerlemeyle özetlenebilir: *"Kadının fendi, kötü niyeti yendi."* Yargıcın kararını açıklamayayım. Ama kitabın mutlu bittiğini, *Venedik Taciri*'nde iç içe başka küçük öykücükler olduğunu fısıldayayım. Siz her olayı bir daha gözden geçirin. Ve intikam duygusunun insanlara yakışmadığını, intikamda haklı yan olmadığını, suçsuz insanların da acı çektiğini kavrayın.

Venedik Taciri
William Shakespeare
Uyarlayan Barbara Kindermann
Resimleyen: Julia Nüsh
Çeviren: Kazım Özdoğan
Gergedan Yayınları, 36 sayfa

Ya kebikeç!

Tuğba ERİŞ

Çocuk edebiyatının duayenlerinden Yalvaç Ural'ın Milliyet gazetesindeki yazılarından oluşan, Stephen Hawking Herkül'ü Döver, hiç deneme okumamış çocukların bu türü sevmesi için biçilmiş kaftan!

Roman ve öykü her zaman başımızın tacı ama yaşımız ne olursa olsun, deneme ya da eleştiri türüne de aynı ilgiyi, özeni gösteriyor muyuz? Başucu romancılarımız, öykücülerimiz olduğu gibi denemecilerimiz de var mı? Sanırım her şeyin başında, deneme okumayı küçük yaşlarda sevmek geliyor.

Sürükleyici bir hikâyeyi okumak varken, deneme okumak da neyin nesi diye sorabilirsiniz. Ama ehil denemecilerimizin yazıları öncelikle kendimizi tanımamızda önemli bir adım olduğu gibi insanları, hayvanları, doğayı ve dünyayı algılayışımıza da çok şey katıyor. Ama kanımca daha da önemlisi, salt sürükleyici bir serüven olarak gördüğümüz bir yapıtı katmanlarına inerek okumayı da öğretiyor. Yani "*Bu hikâyede ne anlatılıyor?*" sorusunun yanında, *"Bu hikâyedeki kişiler nasıl insanlar, neden böyle davranıyorlar, dünyaya nasıl bakıyorlar?"* gibi soruları da sormamızı sağlayan incelikli ve özenli bir okuma biçimi kazanmamızda denemelerin payının büyük olduğunu düşünüyorum.

Türkiye'de çocuk edebiyatı ve dergiciliği denince ilk akla gelen isimlerden biri Yalvaç Ural'dır tabii ki. Uzun yıllar boyunca gazetecilik yapan Ural, 23 yılda 25 çocuk dergisi yayımlamıştır, kitaplarının sayısı 100'ü aşmaktadır. *Milliyet* gazetesindeki yazılarından oluşan, Semih Poroy'un şahane çizimleriyle bezeli, *Stephen Hawking Herkül'ü Döver* adlı kitabında birbirinden önemli sorulara hem eğlenceli hem düşündürücü yanıtlar veriyor.

Şeker yapan karıncalar, atlara neden gözlük takıldığı, noktalama işaretlerinin tarihçesi, solucanların çöpleri gübreye dönüştürmesi gibi ansiklopedik bilgi alanına sıkıştırdığımız ama aslında gündelik yaşamımızın tam da içinde yer alan bilgileri rahat okunur ve merak uyandırır bir dilde anlatıyor. Bunun yanında anne babalarından kedi ya da köpek isteyen çocukları, evde hayvan beslemek denince üstlerine düşen sorumluluklar konusunda tatlı bir dille uyarıyor. Büyüklerimizden bir şey isterken neyi, nasıl istememiz gerektiği üzerinde çalışmamızın, tanımadığımız yemekleri bir kez olsun tatmadıkça *"sevmediğimiz yemekler listesi"*ne alamayacağımızın, şaka yapmanın yeri ve zamanını iyi düşünmemizin getireceği olumlu sonuçları sıralıyor bize.

KİTAP DOKTORLARI

Stephen Hawking Herkül'ü Döver'de küçüklerin yanında büyüklerin ilgisini çekebilecek pek çok yazı da var. Benim en sevdiğim yazılardan biri; kitapları, kitap kurtlarından koruduğuna inanılan "*Ya kebikeç*" adlı tılsımın sırrının anlatıldığı yazıydı. Elyazması kitapların en büyük düşmanları mantarlaşma, mürekkep yanığı ve cetvel kırığı hastalıklarıymış. Mürekkep yanığı, mürekkebin içindeki demirin oksitlenmesi ve kitabın sayfalarında delikler açmasıyla; cetvel kırığı da yine aynı şekilde, bakırın oksitlenmesiyle oluşuyormuş. Kitap doktorları bugüne kadar pek çok elyazması kitabı kurtarmışlar; Fatih Sultan Mehmet'in elyazması şiir kitabının da, Evliyâ Çelebi ve Kâtip Çelebi'nin eserlerinin de bugüne kalmasını bu kitap doktorlarına borçluyuz. Bir de zamanında insanlar kitapları koruyabilmek için baş sayfasına bir tılsım, bir koruyucu, bir gözboncuğu gibi düşündükleri Osmanlıca "*Ya Kebikeç*" sözünü yazarlarmış. Yalvaç Ural bir anekdot olarak şunu da anlatıyor; bir kütüphane yöneticisi arkadaşıyla beraber elyazması eski kitaplara bakarken, kitap kurtlarının sanki özellikle gelip "*Ya Kebikeç*" yazısını yediklerini görmüş. Kendisi de bu kitabının başına "*Ya Kebikeç*" yazısını koymuş.

Stephen Hawking Herkül'ü Döver hiç deneme okumamış çocukların bu türü sevmesi için biçilmiş kaftan! Ama hangi türü seversek sevelim kitaplarımızı neme, gün ışığına ve toza karşı koruyalım.

Stephen Hawking Herkül'ü Döver
Yalvaç Ural
Resimleyen: Semih Poroy
Yapı Kredi Yayınları, 116 sayfa

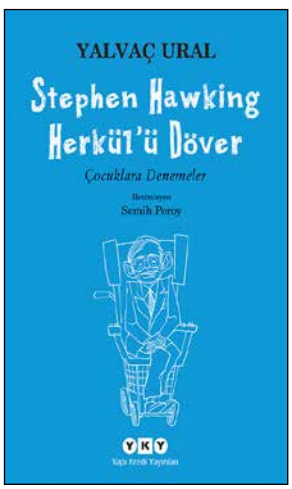

Oyun oyun içinde, oyun kitap içinde…

Didem ÜNAL BİÇİCİOĞLU

Hem miniklere hem ebeveynlere oyun ortak parantezinde esin veren iki kitap: Mamut Yıkama Rehberi ve Babacığa Öpücükler… Birini banyo, diğerini ise uyku vaktinde çıkabilecek olası sorunları oyunla çözmek, bir yandan da minik yavrunuzla eğlenmek için kullanabilirsiniz.

Oyun salt çocukların değil, yetişkinlerin de hayatında önemlidir. Ebeveyn olan yetişkinler için ise daha farklı anlamları vardır. Çocukla birlikte oyunlar oynamak, oyunun desteklediği gelişimi gözlemek, canlandırma oyunları ile tepkileri daha yakından ölçmek mümkündür. Dahası, "birlikte eğlenmek" kadar yakınlaştırıcı unsur azdır. Üstüne üstlük anne baba olmanın belki de en keyifli yanlarından biri, "koca koca insanların" uzun uzun lego yapması ya da "atçılık oynaması", rengârenk oyun hamurlarını mıncıklaması, yani aslında içinde tuttuğu çocuğu belki de yıllar sonra özgürce ortaya çıkarmasının önündeki tüm engellerin böylece kalkmış olmasıdır! Birlikte okumak ve birlikte eğlenmek için esin veren kitaplar da var. İşte bunlardan biri, evde beslemek isteyebileceğiniz kadar harika resmedilmiş bir mamut üzerine. Düşünün ki o sizin mamutunuz. Peki, onu nasıl yıkardınız? *Mamut Yıkama Rehberi* bunun yanıtlarını veriyor.

MAMUT YIKAMA REHBERİ Mİ?..

Çocukluğumuzdan hatırladığım bir bilmece vardı: *"Dört fil bir arabaya nasıl sığar?"* İkisi öne, ikisi arkaya, evet. Peki, bir mamut nasıl yıkanır? Bir küvetin içinde… Ama bu iş o kadar kolay değil! Önce bu sevimli mi sevimli kız çocuğunun yaptığı gibi yağmurluğumuzu giyelim ve ardından kitabın sayfalarını çevirmeye başlayalım.

MAMUTLAR BİRAZ BÜYÜKTÜR!

İllüstratör Kate Hindley'nin çizdiği mamut, şaşkın gözlerini daha kapakta üstümüze dikiyor. Michelle Robinson ise hemen içeriden sesleniyor, *"Mamutlar biraz BÜYÜKTÜR ve tüyleri çok zor temizlenir. Ama endişelenmeyin, Mamut Yıkama Rehberi'yle mamutunuzu yıkamak artık çok kolay!"* Tabii ki önce küveti doldurmak gerek… Peki, su dolu küvete mamut nasıl sokulacak? Daha ilk adımda tam beş yöntem öneriliyor çizimlerle. Süpürgeyle iterek başlıyor denemeler, çilekli kek teklifiyle sona eriyor. Süpürgeyle itmeyeceğim kesin ama ister istemez kızımın banyo yapmak istemediği anlar aklıma geliyor, gülümseten bu yöntemlere bakarken!.. Banyo rutini içinde yer alan hiçbir şeyin ihmal edilmediği dikkat çekiyor: Temizlik için kullanılacak mamut losyonundan toynak kremine, hatta üzerinde *"Mamutunuzun saçları şekil almıyor, tüyleri parlamıyor mu!"* yazan balsama dek! Mamutlar için popüler olabilecek saç modellerini de görüyoruz arada. Onların da gıdıklandığını unutmadan, işimizi dikkatlice yapmamız gerektiğini öğreniyoruz.

Kitabı çocuğuyla birlikte okuyan ebeveynler, banyo saatinde bu kitaptan sevimli oyunlar da çıkarabilirler. Çocuklar canlandırma oyunlarını çok sever; küvette *"Hadi şimdi sen mamut ol, ben seni yıkayacağım,"* demek ve buradan türlü eğlencelerle banyo saatini uzatmak mümkün görünüyor! Hatta kendisine evde bir mamut beslemek isteyip istemediğini bile sorabilir, söz gelimi onu nasıl uyutacağına dair ipuçları edinebilirsiniz…

"Oyun oyun içinde, oyun kitap içinde" diyerek başladığımız okuma, 1001 Çiçek Kitaplar'ın *Babacığa Öpücükler*'iyle sürüyor. Bu kitap da *"Yine mi uyku vakti geldi?"* sözünün ardından kaçışıp, türlü oyunlar icat eden ve bunları hemen her akşam farklı şekillerde sahneye koyan minikler ve onlarla birlikte koşan büyükler için geliyor.

ÖPÜCÜKLERİN PEŞİNDE

Oynamak çok eğlenceliydi ama oyun daha bitmedi ki, hayır hiç yorulmadın, onu da biliyoruz… Buradaki yavru ayı da yatmak istemiyor; uyku saati gelince birden canı sıkılıveriyor. Uykuya dalmasını sağlayacak rutinlere ayak diremeye başlıyor: İyi geceler öpücüğünü bile vermiyor! İşte uyku oyunları ya da bir diğer deyişle öpücük oyunları, yani kitap burada başlıyor.

Baba ayı, yavru ayıdan *"o kıymetli öpücüğü"* alabilmek ve onu her adımda uykuya yaklaştırabilmek için keyifli bir oyun tutturuyor. Ayıcığı havaya kaldırıp, ayı öpücüğü yerine *"bir zürafa öpücüğü"* isteyip istemediğini soruyor. Yavru ayı kıkırdayarak reddediyor, belli ki oyunun devamının geleceğini sezmiş! Bir koalanın sımsıkı sarılarak, bir timsahın burnunu uzatarak, bir yarasanın baş aşağı durarak, bir kaplanın kükreyerek, bir maymunun kıpır kıpır oynayarak, hatta bir farenin gıdıklayarak verdiği öpücüklerin taklitlerini yapıyor baba ayı. İşte tam da bu noktada kitabı aslında istediğiniz kadar uzatabileceğinizi, aklınıza gelebilecek tüm hayvanlarla çeşitlendirebileceğinizi, beden

dilinizi kullanarak her sayfayı canlandırıp, çocuğunuzdan da aynısını isteyebileceğinizi fark ediyorsunuz. Dahası, çocuklar tekrarları severler ve kitap kendi içinde bir tekrar döngüsü üzerine kurulu. Tekrarlar mutlu sona bağlanıyor; elbette beklenen öpücük geliyor, oyunlar sırasında yıkanmış ve artık çoktan yatağına girmiş yavru ayıdan!

Esin veren bu kitap, hayatı çocukla birlikte bir oyuna çevirebilme fırsatını hatırlatıyor! Üstelik ebeveyn olmanın eğlenceli yanlarından birini gösteriyor: *"Koskocaman olmuşsun, hâlâ oyun oynuyorsun!"* diyemez kimse! Yani doya doya oynamak mümkün! İşte bu yüzden, yavru ayılar *"Öpücük kalmadı,"* dediğinde baba ayılar küsüverip arkalarını dönmesin. Yavruya oyunla ulaşmayı ve onunla uzlaşmayı vurguluyor kitap. Öte yandan, yavru ayıyı yıkayan ve yatmaya götürenin nihayet "baba" olması, dikkatli gözlerden, özellikle de yorgun annelerin gözünden kaçmayacak olsa gerek!

Her iki kitap da çocukta zaten yüksek olan yaratıcı gücü besleme konusunda ebeveynin "vites büyütmesine" fırsat verecek gibi duruyor. Kitaplar bu esini veriyor. Gerisi size kalmış…

Mamut Yıkama Rehberi
Michelle Robinson
Resimleyen: Kate Hindley
Çeviren: Melike Hendek
Pearson Yayınları, 32 sayfa

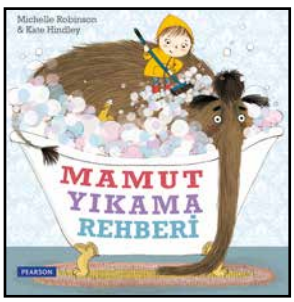

Babacığa Öpücükler
Frances Watts
Resimleyen: David Legge
Çeviren: Ömür Özyurt
1001 Çiçek Kitaplar, 24 sayfa

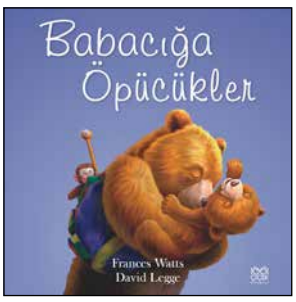

Gerçek Dünyadan Sıkıldıysan

Gözlüklerini Çıkar.

Catherine'in peşine takıl,
sen de dünyaya başka
bir gözle bak.

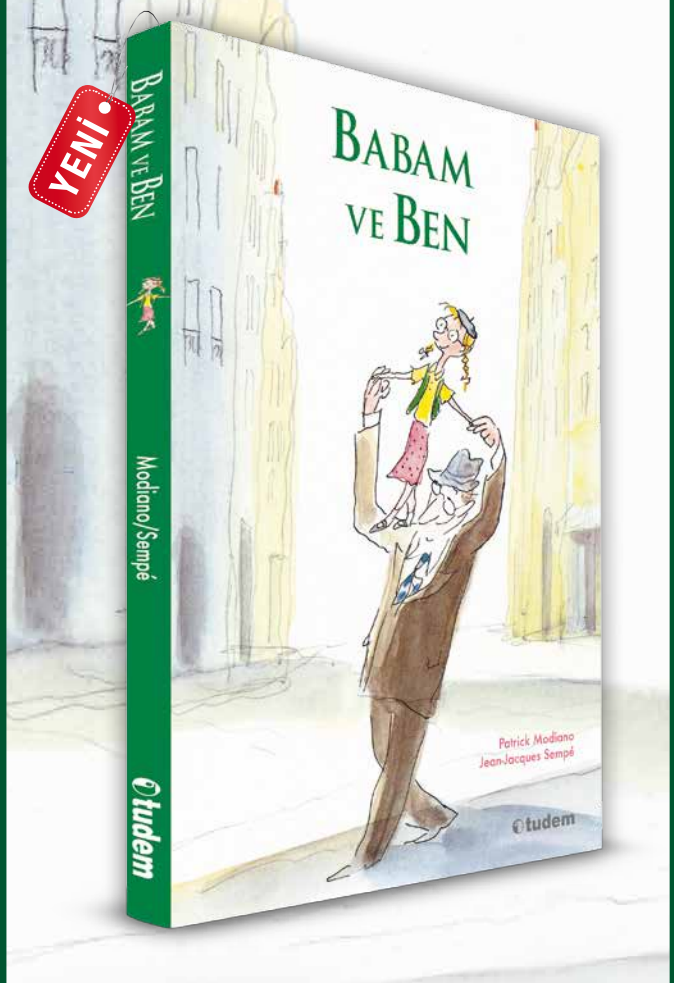

Bol ödüllü Fransız yazar **Patrick Modiano** ve dünyaca ünlü karikatürist, çizer **Jean-Jacques Sempé**'den sıcacık bir baba-kız öyküsü…

"Sempé çizimiyle dünyayı unutur insan. Patrick Modiano'nun yazdığı, Sempé'nin çizdiği Babam ve Ben *'i unutulmayacak kitaplar listesine ekleyin."*
Görkem Yeltan, Radikal Kitap

/tudemyayingrubu
tudem

Kuş sesleriyle anımsanan şiirler

Şeref BİLSEL

Şeref Bilsel çocuklar için seçtiğimiz şiir kitaplığından üç şaire ait dört eseri değerlendirdi. Refik Durbaş, Güngör Tekçe ve Ahmet Günbaş eşlik ediyor bu ay dizelerle yolculuğunuza. Şiir getirenleriniz bol olsun!

Refik Durbaş, çocuklar için yazmayı sürdürüyor, çünkü çocukları ve çocukluğunu seviyor. Kalemine çocukluğun toprağından çektiği sıcak, samimi bir mürekkeple yazıyor. 2014 yılında, çocuklar için kaleme aldığı iki şiir kitabı okurlarla buluştu.

Kırmızı Kanatlı Kartal ve *Kar Üstünde Beyaz Bulut*. *Kırmızı Kanatlı Kartal* iki bölümden oluşuyor: Kitaba adını veren ilk bölümün yanı sıra "Aydede'ye Alfabe" adlı bir başka bölüm daha var. İlk bölüm beş uzun şiirden oluşuyor. Bu şiirlerin her biri büyükler tarafından da okunabilecek özelliklere sahip. Hem yalınlık hem de çok anlamlılık bir arada. Okula giden çocuklar kadar okula gidemeyen çocuklara, ödevini bitirir bitirmez annesinin dizine başını koyanlara da sesleniyor şair. En çok da hem çalışan hem okuyan çocukların adını seviyor. Şiirler okulu merkeze alıyor ama okul üzerinden bir çocuğun gündelik hayatta karşılaşabileceği pek çok durum ve olaya da yer veriliyor. Böylece parçadan bütüne doğru bir hareketliliğin içinde buluyoruz kendimizi. Hayatın sesini, kokusunu doğa görünümleri içinde ustalıkla yansıtıyor Durbaş. Bir renkten hareketle bütün renklere ulaşmayı bir eşitlik duygusu gibi yayıyor sözcüklere.

EN ŞİŞMAN HARF "D"

Kitabın ikinci bölümü, alfabenin her bir harfine yazılmış, bazıları bir dizeden, bazıları birkaç dizeden oluşan kısa şiirlerden oluşuyor. Bazı sözcükleri (anne, cüce, iğne, masal, öpücük, taşra, yengeç vs.) şiirin içerisinden yeniden tanımlıyor. Ve *"harflerin en son ziyaretçisi"* dediği *"zaman"*la bitiriyor kitabını. *Kırmızı Kanatlı Kartal* kitabının ilk bölümündeki uzun şiirler, kitabın adındaki ses düzeninde ("k" seslerinin yarattığı aliterasyon) olduğu gibi, anlatacakları uğruna sesten ödün vermiyor, sözcük seçimindeki titizliği öne çıkarıyor: *"El sallıyorum/ sevinç nakışlı karanfillerden/ kartal uçışlı yüreklerden/ gülnar kokulu gülüşlerden."*

Sinemaya Giden Serçe

Serçeyle bir daha sinemaya gitmem
ne zaman perdede bir koru görse
uçup gidiyor dalların yeşilinde
uçup gidiyor onunla birlikte
bütün çocuklar ve anılar
bir ben kalıyorum tek başıma
yalnızlık korusunun sinemasında
Serçeyle bir daha sinemaya gitmem

Refik DURBAŞ
Kırmızı Kanatlı Kartal

Durbaş'ın *Kar Üstünde Beyaz Bulut* adlı kitabı on yedi şiir barındırıyor. Renklerin kardeşliğinden, karanlığı yalnız bırakmayan yıldızlardan, ağlayınca dünyayı sular altında bırakan çocuklardan bize umudumuzu güzelleştirecek haberler taşıyor. Halk şiirinin bazı özellikleri (tekerleme, kafiye, hece ölçüsü vs.) bu şiirlerin bir kısmında karşımıza çıkıyor. Şiirleri okuyanlar şiirin sonunu merak etmeye başlıyor. Bazen bir bulmaca gibi başlıyor şiir, aradığımızı son dizede buluyoruz. Hemen her şiirde yaşama sevinci, ev içlerinin çocuk sesleriyle sokağa taşan cıvıltısı, hayatın akışı karşılıyor bizleri. En güzel oyunun *"elim sende"* olduğunu söylüyor şair, çünkü kimsenin eli dışarıda kalmıyor. Paylaşmanın, el ele vermenin, arkadaşlığın önemi ve etrafa yaydığı aydınlık, dizeler arasından gelip buluyor bizleri. Refik Durbaş şiirinde dar alanda sıkışmış insanların birer özne olarak işleyip durduğu bilinir. Görmezden gelinenleri, haksızlığa uğrayanları şiirlerine taşır. İnsanı hayatın içinde görünür kılar. Çocuklar için yazdığı şiirlerde de bu duygulara rastlıyoruz: *"Donup kalmış ağzında sözü/ alınteriyle yoğrulmuş özü"*.

UÇACAĞIM, DEDEM GİBİ

Güngör Tekçe'yi okurlar daha çok şiir, anı ve antoloji kitaplarıyla hatırlar; oysa onun çocuklar için yazdığı şiirler de çok değerlidir. *Büyüklere Kuşlu Mektuplar* kitabı hınzırlıklarla, zekâyla yüklü bir bakışı şiir üzerinden bize taşıyor. Her şiirin sonunda bizi şaşırtan, yer yer hepimizi iğneleyen dizeler karşımıza çıkıyor. Bir taraftan buluşlarla ilerleyen şiirin peşine takılıyoruz, diğer taraftan şiirin bizi hangi kıyıya çıkaracağını merakla bekliyoruz.

Oturmuş, uzun uzun dinlenmiş, ne söyleyeceğine karar vermiş bir şairin içinden dökülenler bunlar. Sözcüklerin yan ve mecaz anlamlarını ustalıkla kullanıyor; her şiirde bir çocuğun bakışını göz ardı etmeden, çocukluğun dünyasını ıskalamadan söylüyor söylemek istediklerini. Alışkanlıkla birikmiş kültüre, dilin içinden bir karşı cephe açıyor. Böyle durumlarda ironi, alay devreye girmekte gecikmiyor. Karşıtlıklardan ustalıkla yararlanıyor. Ev içinde olup bitenleri özneler (anne, baba, babaanne, dede, amca) üzerinden çok güzel yansıtıyor. Herkesin çocukluğuna dokunmuş anları, durumları şiir üzerinden yeniden görünür kılıyor Güngör Tekçe. Ben bu şiirleri Ege'de bir kasabada ilk kez –şairin kendi sesinden– dinlediğimde çok etkilenmiştim. Şiirlerin yeniden basılıp okurla buluşması sadece şair için değil iyi okurlar ve okurların içinde dinlenen çocukluk için de bir şans bence. Çünkü "mektup",

gönderen kadar gönderilene de aittir. Şairin hepimizin çocukluğuna gönderdiği bir mektup gibi okunuyor bu şiirler. *"Kıyıya indik/ Deniz şimdi dinleniyor/ Yazın oynayacak bizimle."*

Kuşlu Mektuplar

Bana kuşlu mektuplar getir postacı
Sabahları açacağım zarflarını
Uçsunlar güneşe kadar

Bana tramvaylı mektuplar getir
Ray da döşe içine
Evimizin resmini çiz
Bırakıver vatman amcanın önüne

Bana ıslık çalan mektuplar getir
Şarkı söyleyen mektuplar getir
Kocaman pullu mektuplar getir
Gemi geçsin yanından

Bana mektuplar getir postacı
Hiç kimsenin yazmadığı mektuplar getir

Güngör TEKÇE
Büyüklere Kuşlu Mektuplar

Edebiyatımızın birçok şubesinde başarılı eserler ortaya koyan Ahmet Günbaş'ın çocuklar için kaleme aldığı son eseri *Balkonumda Kuşlar* adını taşıyor. Günbaş bu sefer "balkon"dan hareketle karşımıza balkonun belleğinde kalmış birçok görüntüyü, olayı çıkartıyor. Çoğu zaman balkon evlerin ağzı gibi açılır sokağa, kuşları ağırlar, çiçekleri büyütür, sonbaharın ardından el sallar. İşte bu verimli mekândan hareketle şairin kaleme aldığı şiirler, bize evlerin dışında olup bitenlerin aslında içimizde boy verdiğini, hâtıralarımıza sindiğini gösteriyor. Başta teşhis (kişileştirme), intak (konuşturma) sanatları olmak üzere pek çok edebi sanata dair bereketli örnekler sunuyor bize şair: *balkonda bir telaş, balkon unutmuyor, balkon desen ağlamaklı, balkon meraktan çatlayacak…* Ağaçlar, çiçekler, serçeler, uçan halılar ve daha neler neler, balkona kayıtlı olarak gelip dökülüyor şiire. Balkonu bir düş ülkesine çeviriyor şair. Bir sözcük üzerine odaklanarak oradan bahçeye, gökyüzüne, göç eden kuşlara doğru yeni sözcükler peşinde yol alan şiirler bunlar. Her şiirin odağında insan var. Kaybolup gitmiş değerleri, yalnızlığın, yabancılaşmanın getirdiği bozguna uğramış çevreyi de hatırlatıyor bize şair. Yalnız kalmasın diye balkona asılan *"ıslak mendil"* şiire bakanlara el sallıyor. Balkonun üzerinden mevsimler geçiyor, tıpkı insanın üzerinden geçtiği gibi. Ve balkon unutmuyor; ses alıp ses veriyor dünyaya doğru.

Kuş sesleriyle anımsanan
Bir şiir yazmalı yaz sonu
El ayak çekilince ayazlarda
Isıtmak için balkonu.

Ahmet GÜNBAŞ
Balkonumda Kuşlar

Kırmızı Kanatlı Kartal
Refik Durbaş
Resimleyen: Vaqar Aqaei
Can Çocuk Yayınları, 56 sayfa

Kar Üstünde Beyaz Bulut
Refik Durbaş
Resimleyen: Özge Ekmekçioğlu
Can Çocuk Yayınları, 48 sayfa

Büyüklere Kuşlu Mektuplar
Güngör Tekçe
Resimleyen: An-Su Aksoy
Can Çocuk Yayınları, 80 sayfa

Balkonumda Kuşlar
Ahmet Günbaş
Resimleyen: Murteza Albayrak
Top Yayınları, 64 sayfa

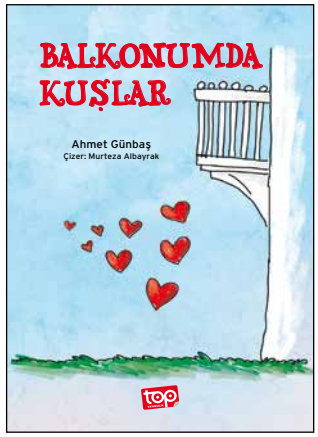

İki resimli kitap, pek çok soru...

Şiirsel TAŞ

Tam okuma-yazma öğrenecekken kardeşlerine bakmak için okuldan ayrılıp çalışmaya mecbur olan Cici Pisi Tedi iki kitapla bizi hayatından haberdar ediyor. Peki, çocuk yaşta çalışmak zorunda kalan bu küçük kedi bize ve çocuklara ne anlatıyor?

Yazarken de okurken de (öz)eleştirinin kapılarını aralamak için bıkıp usanmadan aynı soruyu sormakta fayda var: Bu metin aslında ne diyor? Gerçekten ve içtenlikle ne diyor? Sormak gerek çünkü kimi zaman demek istediğimizi diyememiş, asıl noktayı gözden kaçırmış, genel geçer anlayışın tuzaklarına düşmüş olabiliriz. Oysa sormaktan vazgeçmezsek eğer "tuzakları avlarız."

Cici Pisi Tedi'nin maceralarını anlatan iki resimli kitap üzerinden somutlaştırmaya çalışayım söylemek istediklerimi.

Yaşasın Arkadaşlarımız alt başlıklı ilk öykü, küçük kedi Tedi'nin bir pazar günü pürneşe uyanmasıyla başlıyor. Tedi mutlu çünkü günlerden pazar olduğu için işe gitmek zorunda değil. "Peki, ama Tedi neden çalışmak zorunda," sorusunun yanıtını yazar şöyle veriyor: *"Tedi, tam okumayı öğrenecekken çok sevdiği okulundan ayrılmak zorunda kalmıştı. Çünkü annesi ve babası uzun bir yolculuğa çıkmıştı. O da bunun üzerine kız kardeşleri Mırılcık ve Hırılcık'a bakabilmek için bir çikolata fabrikasında çalışmaya başlamıştı."*

Tedi, doğru düzgün okuma-yazma bilmemenin eksikliğini hisseder. Günün birinde kardeşlerini götürdüğü oyun parkından dönerken önünden geçtiği bir evin balkonunda annelerinin uyarısına rağmen ders çalışmayan iki kediyi görünce üzüntüsü katmerlenir. Derken ansızın bir çözüm belirir Tedi'nin zihninde: *"Okula gidemiyordu ama belki çikolata seven birileri ona okuma-yazma öğretebilirdi!"*

Tedi'nin teklifi büyük bir memnuniyetle karşılanır ve edindiği iki yeni arkadaş ona okuma-yazma öğretir. Sorun çözülmüştür. Yaşasın çikolatalar, çikolata sayesinde kurulan dostluklar, dostlar sayesinde okunabilen resimli kitaplar. Mutlu son. Ertesi sabah Tedi yine çalışmak için çikolata fabrikasına gidecektir ama olsun, okuma-yazma öğrenmiştir ya!

Bu öykü aslında ne diyor bize? Toplumsal eşitsizliğe mi dikkat çekiyor? Eğitim bütün çocukların hakkı olduğu hâlde bu haktan yararlanamayanlar olduğunu mu hatırlatıyor? Ya da azmin elinden bir şey kurtulmaz mı diyor acaba? Yoksa bir dostluk ve dayanışma güzellemesi mi bu öykü?

Tedi'nin çalışmaya devam ettiğini nereden mi biliyoruz? İkinci macerası olan *Renkli Mutlu Uçurtma*'nın girişinden: *"İki yıldır, haftanın altı günü sabahtan akşama kadar bu çikolata fabrikasında çalışıyor, akşamları da kardeşlerine çok sevdikleri resimli kitaplardan hikâyeler okuyordu. Okula gidemediği için arkadaşlarının yardımıyla okuma yazma öğrenmişti ya, keyfine diyecek yoktu!"*

Okuma-yazma sorununu, kurduğu çikolata temelli dostluk sayesinde çözen Tedi ikinci öyküde kardeşlerinin bir fareye karşı ayrımcı tavırlarıyla baş etmeye çalışıyor. Tedi'nin kardeşleri, evlerindeki deliği öteden beri mesken tutmuş fare Çaça'yı yerinden etmenin peşinde. Çünkü Çaça "çok çirkin", "simsiyah" ve onlardan çok farklı. Tedi ise ondan beklediğimiz duyarlılıkla ayrımcılık karşıtı anlayışın sözcülüğünü yapıyor.

Peki, ortaya atılan mesele nasıl çözümleniyor? Tedi kardeşleriyle birlikte bir uçurtma yapmaya karar veriyor. Ellerinde üç farklı renkte kâğıt var ama bir parçaya daha ihtiyaç olduğundan uçurtma yarım kalıyor. Hızır gibi yetişen Çaça dördüncü renkle uçurtmayı tamamlıyor. Ve uçurtma gökyüzünde süzülürken kardeşlerin Çaça'ya olan tavrı yüz seksen derece dönüyor. İşte tam da bu noktada öykü, bireyin salt var oluşunu yeterli bulmayıp, sahip olduğu doğal haklardan değil, işlevselliğinden ötürü ona diğerleriyle bir arada yaşama "ayrıcalığını" tanıyor. Bu öykü aslında ne diyor bize? Gerçekten ve içtenlikle ne diyor? "Birbirimize benzemesek de bir arada yaşayabiliriz." Yeter ki işimize yara ve kendini bize kanıtla! İşte o zaman bizdensin!

Dostluklar böyle mi kurulur sahiden? Bir arada yaşama anlayışının dayanağı bu mu olmalıdır? Temel haklar böyle mi savunulur, haksızlığa bu duruşla mı karşı çıkılır? Eminim ki özünde iyi niyetle yola çıkılmış öyküler bunlar ama ya dediğini anlatmakta kifayetsiz kalmış ya da bazı noktalar üzerinde yeterince düşünülmemiş, bir şeyler gözden kaçmış. Bin düşün bir konuş derler ya. Yazarken de ziyadesiyle geçerli aynı kural. Boğaz kırk boğum ama klavyenin de çok tuşu var.

Cici Pisi Tedi – Yaşasın Arkadaşlarımız!
Cici Pisi Tedi – Renkli Mutlu Uçurtma
Devrim Çakır
Resimleyen: Ayşın Delibaş Eroğlu
Yapı Kredi Yayınları, 32 sayfa

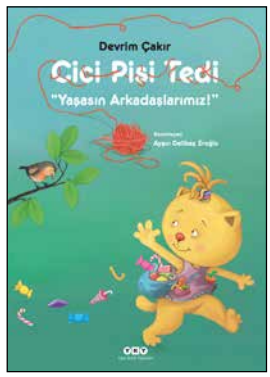

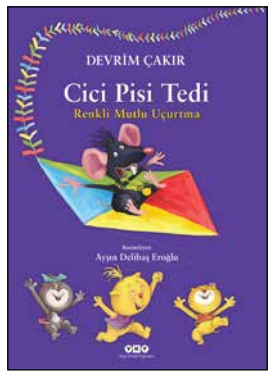

Hepimiz Gogol'ün burnundan çıktık!

Kutlukhan KUTLU

Ait olduğu suratı terk edip özgürlüğünü ilan eden ve üniformalı hâlde St. Petersburg sokaklarında dolaşmaya başlayan "burun" üzerine bu klasik Gogol öyküsü, küçük okurların da ilgisini çekebilecek resimli bir baskıyla karşımızda...

"Hepimiz Gogol'ün paltosundan çıktık," demiş Dostoyevski, kendi de dâhil döneminin Rus romancıları üzerinde Gogol'ün ünlü *Palto* öyküsünün nasıl bir etkiye sahip olduğunu dile getirmek için.

"Hepimiz Gogol'ün burnundan çıktık," dese aynı derecede isabetli olmazdı elbette ama doğrusunu isterseniz tam da Gogol'ün *Burun* adlı muzip mi muzip öyküsünün ruhuna uygun düşerdi! Çünkü bu öykü sadece müthiş muzip değil, aynı zamanda gerçekle gerçeküstü arasında kural tanımazca gezinmesiyle nice "düşsel anlatı"nın önünü açmış, hatta epey erken bir dönemde (1830'larda) "büyülü gerçeklik"in ilk adımlarını da şapkasından çıkarmış.

Ters tarafından kalkmak nasıl bir şey, bilirsiniz. Uyanırsınız, "bir şeyler" eksiktir. Neşeniz yerinde yoktur, keskin zekânız yerinde yoktur, dengeniz zarafetiniz kaybolmuştur, saçınız bir türlü şekle girmez, önceki gece komodinin üstüne bıraktığınız cüzdanınız yerinde yoktur... Ama St. Petersburg'da yaşayan Binbaşı Kovalev öyle bir terslikle uyanıyor ki bu gayet olağan talihsizlikler solda sıfır kalıyor: Kalktığında Binbaşı Kovalev'in burnunun yerinde yeller esiyor! Hem de trajik bir kaza, feci bir hastalık ya da vahşi bir saldırının sonucunda değil, tamamen söz konusu organın kendi iradesinin sonucunda: Burun, arkasında "*yeni pişmiş bir gözleme gibi dümdüz*" bir boşluk bırakarak, şehrin sokaklarında soluğu alıyor ve kendi hayatını yaşamaya başlıyor!

Dahası, makama ve toplumda nasıl algılandığına pek düşkün Binbaşı'ya çektirdiği bu cefaya yeni bir cefa ekleyerek, dönemin imparatorluğunun başkenti olan St. Petersburg'da ondan daha saygın bir konum ediniyor. Evet, talihsiz mi talihsiz, kibirli mi kibirli beşinci derece memurumuzun burnu,

üzerinde cakalı üniforması ve belinde kılıcıyla, en az üçüncü derece bir memur oluvermiş besbelli! Bunun üzerine Binbaşı Kovalev, konumunun gerektirdiği "normal" görünümüne dönebilmek için burnuyla konuşup onu ikna etmeye çalışmaktan kayıp ilânı vermeye kadar çeşitli yöntemlere başvuruyor...

KOLAY OKUNUR BİR ÇEVİRİ

Nikolay Gogol'ün bu öyküsünün eşine ender rastlanır gariplikte olduğu kesin. Hem insanın merakını celbeden ve hayretler içinde bir solukta okunan hem de okurken bol bol güldüren bir öykü bu. Peki ama, üzerinde üniformasıyla insan gibi dolaşan ve besbelli toplumda kabul de gören bir burnun ve ondan mahrum kalır kalmaz kendini "işlevsiz" görmeye başlayan beşinci derece memurun hikâyesiyle özel bir şey mi söylemeye çalışıyor Gogol? İşin o kısmına karar vermek kolay değil işte. İsterseniz buna toplum içindeki konumuna ve nasıl algılandığına fazlaca önem veren, tam anlamıyla "büyük burunlu" bir adama musallat olmuş bir kâbus olarak bakabilirsiniz; en azından, kendi adıma ben öyle bakmaya meyilliyim. Ancak Gogol'ün bu klasik hikâyesinin böylesi anlamlara ille de ihtiyacı yok, çünkü keskinliği biraz da açıklanmaya direnişinden geliyor.

Peki, hem tuhaf hem eğlenceli bu öykünün elimizdeki baskısı için ne denebilir? Aylak Adam'ın resimli bu baskısında, Gogol'ün öyküsünün "kolay okunurluğu" hedefleyen bir çevirisi resimlerle destekliyor. Üstelik ikisi, yani çeviri ve resimler aynı kişinin, Emek Kızıltaş'ın elinden çıkmış. Söz konusu resimler birkaç sayfada bir karşımıza çıkıyor ve bize sadece öykünün iki kahramanının –yani Kovalev ve burnunun– resimlerini sunmakla kalmıyor, öykünün etrafında bir dönem atmosferi de kuruyor.

Gogol'ün *Burun*'u içerdiği toplumsal hiciv tınıları bir yana, muzipliği ve tamamen çılgın çıkış noktasıyla öteden beri çocuklarla da kolayca buluşabilecek bir öykü zaten. Resimlerle ve akıcı bir çeviriyle desteklenmiş Aylak Adam baskısı ise bu buluşmayı daha da kolaylaştırıyor.

Burun
Nikolay Gogol
Resimleyen ve Çeviren: Emek Kızıltaş
Aylak Adam Yayınları, 72 sayfa

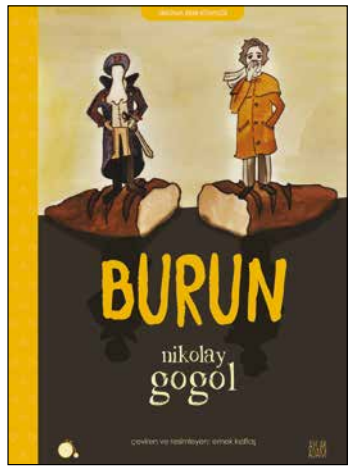

Gönül gözüyle görmek

Suzan GERİDÖNMEZ

Andreas Steinhöfel'in toplam 30 dile çevrilen ve başta Uluslararası Alman Gençlik Edebiyatı Ödülü olmak üzere birbirinden önemli ödüller kazanan Rico ve Oskar serisinin üçüncü ve son kitabı çıktı. Steinhöfel'in bize anlattığı bu dünyadan, bu şahane ikiliden ayrılmak hepimize zor gelecek.

Andreas Steinhöfel'in yazdığı *Rico ve Oskar* serisinin üçüncü ve son kitabının Türkiye'de okurla buluştuğu şu günlerde, eserlerin anavatanı olan Almanya'da iki sıradışı kahramanın maceralarını konu alan sinema filmi gösterime girmiş bulunuyor. Toplam 30 dile çevrilen ve başta Uluslararası Alman Gençlik Edebiyatı Ödülü olmak üzere birbirinden önemli ödüller kazanan serinin ilk kitabından sonra devam kitapları da dünya çapında büyük bir ilgiyle karşılandı. Öylesine ki Rico ve Oskar daha şimdiden çağdaş çocuk ve gençlik edebiyatının klasikleşmiş figürlerinden sayılıyor.

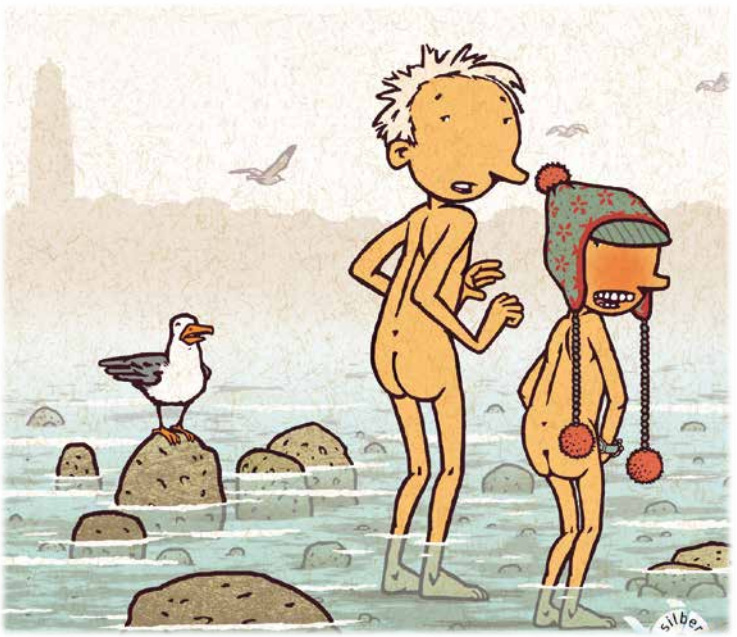

Bu epey ilginç doğrusu. Çünkü aslını isterseniz seri çocuk edebiyatında alışkın olmadığımız, bu alanda söz sahibi önemli bir kesimin, gerçek hayatta var olmasına karşın, çocuk kitaplarında görmemeyi tercih ettiği bir dizi olgu ve figür barındırıyor.

Örnek olarak Rico'nun bekar annesinin gece kulübünde çalışmasını mı istersiniz, aynı apartmandaki üniversite öğrencilerinin kızlı-erkekli yaşamasını mı? Rico ve Oskar'ın çıplaklar kampında üryan üryan dolandığından mı bahsedelim, yoksa merdiven aralığında hoşbeş ettikleri komşunun hemcinsi sevgililerini sık sık değiştirmesinden mi? Sayabileceklerimiz, çocuklara zaman zaman bakıcılık yapan Bayan Dahling'in depresyonları, apartman görevlisi Mommsen'in alkole düşkünlüğü ya da Oskar'ın babasının derin ruhsal sorunlarıyla da bitmiyor.

Belki de meseleye baştan, yani düşünceleri sık sık birbirine karışan Rico'nun derin yeteneğinden ve onun neredeyse her şeyi, öncelikle de her şeyin riskini bilen, hayattan korunmak için kamuflaja başvuran arkadaşı Oskar'ın üstün yeteneğinden yaklaşmalı.

Ne de olsa bu malzeme başka bir yazarın elinde büyük olasılıkla, "öteki" diye tanımlanan kahramanlarının sorunlarına duyarlılıkla eğilen, aynı duyarlılığı okura da aşılamaya çalışan, hoşgörü mesajlarıyla dolu sorun odaklı bir esere dönüşürdü. Oysa Steinhöfel'in, kendi deyimiyle, sorun edebiyatıyla sorunu var.

HERKES KADAR İYİ!

Onun Rico ve Oskar'ı herkes kadar farklı, herkes kadar öteki. Okurun gözünde elle tutulabilen, kanlı canlı kahramanlar olarak şekillenen yan figürlerin alkolikliği, cinsel yönelimleri ya da depresyonları da öyküye renk katmak, tabu kırmak veya sosyal sorunlara ilgi çekmek için araçlaştırılmıyor. Sözü edilen figürler her köşe başında rastladığımız insanlar kadar iyi ve kötü yanlar barındıran, senin benim gibi tipler olarak karşımıza çıkıyor.

Galiba okur olarak en büyük şansımız onlara Rico'nun gözünden ve derin yeteneğiyle yaklaşmamız. Çocuk edebiyatında giderek daha sık boy gösteren, büyümüş de küçülmüş izlenimi veren, kurnazlıkta yetişkinlerle boy ölçüşebilen, her türlü yol yordam bilen, cin fikirli küçük kahramanların aksine Rico saf bir çocuk. Saflığını yaşıtlarından yavaş düşünmesine bağlayabileceğimiz gibi, çocukluğunu yitirmemiş olmasına da yorabiliriz. Ki sonuncusu Rico'nun derin yeteneğini, yani kırılamayan insan sevgisini açıklamanın belki de tek yolu.

Rico, kendisine mankafa diye seslenen, sürekli dırdır eden, canlılar yerine taşlarla iletişim kurmayı tercih eden komşu Fitzke gibi insanlara bile gönül gözüyle bakıyor. Serinin üçüncü kitabında adamı ölü bulduklarında Rico, *"…belki şimdi iyidir, cennette bir yerlerde,"* diye içinden geçirip, düşüncelerini, *"Ama öncesinde Fitzke yalnız bir adamdı, yalnız da ölmüştü, üstelik cennette de hemen söylenecek bir şeyler bulacağı*

Rico ve Oskar – Çalıntı Taş
Andreas Steinhöfel
Çeviren: Suzan Geridönmez
Tudem Yayınları, 280 sayfa

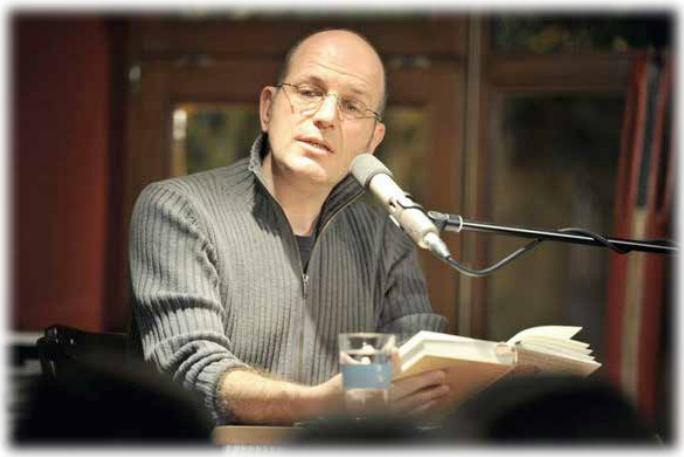

için orada da büyük ihtimalle ondan hoşlanmayacaklardır. Burada, dünyada da farklı olmamıştı," diye tamamlıyor.

Fitzke'nin yalnız ölümü Rico'nun simsiyah matem dalgalarına kapılmasına neden olurken, adamın taş koleksiyonunu ona bırakması yeni bir maceraya kapı aralıyor. Ne var ki *Çalıntı Taş*, önceliği, çocuk okurun sayfalar arasında kaybolmasına yardımcı olan heyecanlı polisiye öyküsüne vermiyor. Serinin tümü asıl olarak, özel eğitim gördüğü merkezdeki öğretmeni tarafından günlük tutmakla görevlendirilen Rico'nun olağanüstü bakış açısından besleniyor. Yazarın Rico'ya taktığı "saflık gözlüğü" araz, farklılık ve tuhaflıkların arkasındaki insanı görmemizi, dahası insanı insan yapanın araz, farklılık ve tuhaflıkların toplamından başka bir şey olmadığını hiç zorlanmadan kabullenmemizi sağlıyor.

ÇOCUKLARI KIRAMADIM!

Bu büyülü etkinin arkasında, kitaplarında pedagojik tınılara izin vermeyen yazarın edebi kaygılarına özgürlük tanıması ve sıradışı olduğu kadar da güzel bir dil yakalaması da yatıyor. Dolambaçlı cümlelerden ve söz oyunlarından kaçınmayan Steinhöfel, çağdaş çocuk edebiyatında okura ulaşabilmenin ilkelerinden sayılan sade, kısa ve "çocuğa göre" ifadelere neden rağbet etmediğini, *"Henüz hiçbir çocuk yan cümleciklerden dolayı ölmemiştir!"* ironisiyle açıklıyor.

Üstelik serinin Almanya sınırlarını çoktan aşan popülerliği yazarı doğruluyor. Edebi kaygıların "çocuğa göreliğe" üstün tutulmasının *Rico ve Oskar*'ın fenomene dönüşmesinde önemli bir rol oynadığı bile söylenebilir. Steinhöfel'in, Alman edebiyat ustalarına verilen Erich Kästner Ödülü'ne layık görülen ilk çocuk ve gençlik kitabı yazarı olması aynı şekilde dil cambazlığından ödün vermemesine dayanıyor.

Steinhöfel'in çağdaş çocuk edebiyatının genel geçer kurallarına karşı başına buyruk tavrı, okurlarının ihtiyaçlarını dikkate almadığı anlamına gelmiyor. Aksine o her şeyden önce çocuklara güveniyor. *Rico ve Oskar* serisini mutlu sona bağlamasını da bununla açıklıyor: "Yüzlerce *okur mektubu aldım. Çocuklar istisnasız olarak mutlu sondan yanaydı. Onları kıramazdım."*

İyi ki! Çünkü serinin son kitabının ardından Rico ve Oskar'a veda etmek yeterince zor. Bu noktada, iki aykırı dostun birbirlerinden güç alarak bağımsız kişiliklerini olgunlaştırmalarını izlerken, hayatlarının da çocukların özlediği türden mutlu bir düzene girdiğini görmek yürek ısıtan bir teselliye dönüşüyor.

NORMAL BUYSA BEN YOKUM

Karbon Günlükleri 2015'in merakla beklenen ikinci kitabı **Karbon Günlükleri 2017**'de direniş ve isyan devam ediyor.

"Gezegenimizin geleceğini önemseyen herkes bu kitabı okumalı."

Costa Ödülü jürisi

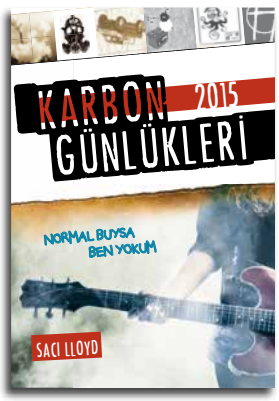

/tudemyayingrubu

tudem

Ezel Dağlar ERGÜDEN

Tılsım devam ediyor!..

Desen Yayınları'nın dilimize kazandırdığı Tılsım serisinin beşinci kitabı çıktı: Elf Prensi. Taşmuhafızlarının, kendi iradesi olan taşların, elflerin, iyilerin ve kötülerin cirit attığı bu renkli dünyada macera kaldığı yerden devam ediyor.

Tam da Eylül gibi okulla aynı anlama gelen bir aya girerken, moralinizi yerine getirmek için çok beklediğiniz bir kitabın çıkmış olmasından daha güzel ne gibi bir haber olabilir ki? Tahmin edin bakalım, hangi kitap? Evet, Desen Yayınları'nın *Tılsım* serisinin beşinci kitabı çıktı: *Elf Prensi*. Uzun süredir heyecanla beklediğimiz maceranın sonuna bir cilt daha yaklaşıyoruz.

Tabii serinin bir kitabından bahsedip önceki kitapları atlamak olmaz. Hemen özet geçmek gerekirse, ana karakterimizin adı Emily. Annesi ve kardeşi Navin ile büyükbabasının evine taşındıklarında, onun hayatıyla ilgili bilmedikleri bir sürü şey olduğunu fark ederler. Büyükbabası, başka bir dünyada "taşmuhafızlığı" yapmaktadır. Ve büyükbaba ölünce bu görev Emily'ye kalır. Ama hiç öyle adına bakmayın, kolay bir iş değil bu. Taşın kendi iradesi ya da ruhu var diyelim. Taşmuhafızları bu dünyayı korumakla görevli. Ama sorun, Elf Kralı denen kardeşimizin bütün bu alternatif dünyaya savaş açmış olması. Tabii Emily de her uslu ana karakterin yaptığı gibi bu zorlu görevi kabul eder. Taşmuhafızları konseyini görmek için bulutların üstündeki şehir Cielis'e gitmeyi kafaya koyar (bütün bunlar aşağı yukarı iki cilt sürüyor ama ben burada özet geçiyorum). Sonunda Cielis'e varırlar fakat havada kötü bir koku vardır. Konseyle görüşmeye çalışan Emily işlerin hiç de umduğu gibi olmadığını anlar. Başka taşmuhafızı adayları da bulunmaktadır ve bunlar arasında tuhaf bir rekabet mevcuttur.

TAŞ CANAVARI

Yeni çıkan *Elf Prensi*'nde neler olduğuna gelince… Emily'nin tanıştığı muhafız adaylarından biri olan Max'in hayatından bir anekdotla başlıyor kitap. Babası Max'in çok sevdiği bir arkadaşını (bir elf kızı) ve kızın ailesini hapse attırıyor. Bunu üzerine Max kaçması için kıza ve ailesine yardım ediyor. Derken kendisi hapse mahkûm ediliyor, hapisten kaçıyor ve kendini taşının komutasına bırakıyor. Bu kısa geri dönüşle başlayan kitap, Max'in günümüzdeki hâli ve Elf Kralı'yla olan ilişkisiyle devam ediyor. Anlaşılan o ki Max, Elf Kralı'yla veya taşla ya da ikisiyle de bir anlaşma yapmış. Şimdi birinden birinin emriyle, nefes alan her şeyi yakıp yıkmaya gidiyor. Bu sırada, Emily, Navin ve ikinci cildin sonlarına doğru iyiler tayfasına katılan Elf Prensi Trellis de elflerle savaşmaya hazırlanıyor. Trellis, taşın insanları geçmişe götürebilme özelliği olduğu öğrenince, başlarında yeteri kadar sorun yokmuş gibi bunu denemeye karar veriyor. Onu kurtarmak da bizim işkolik ana karakterimize kalıyor tabii. Trellis'in rüyasına girip onu kurtarıyor. Bu sefer Trellis çıkıyor taşın gücünden ama Emily kalıyor ve Trellis'in gidip onu bulması gerekiyor. Bu sırada Max'in rüyasına dalan ikili, onun taşa (artık "taş canavarı" da diyebiliriz) teslim olduğunu görüyor. Neyse, zor bela kurtarıyorlar kendilerini. Ama Emily'nin sorunları bununla bitmiyor. Kendi taşı sürekli onunla konuşuyor. Ona meydan okuyor. Emily'nin iradesinin sınırlarını test ediyor. Kitabın sonunda ise Emily ve taş kafaya kafaya geliyorlar. Bakalım kim galip gelecek?

Şimdilik altı kitaptan oluşan serinin beşinci kitabı da büyülü çizgileriyle işte burada. Sözcüklerden çok muhteşem resimlerle yaratılmış bu fantastik dünyayı keşfetmek istiyorsan önünde şahane beş kitap var, hemen başla!

Tılsım – Elf Prensi
Kazu Kibuishi
Çeviren: Figen Uşaklıoğlu
Desen Yayınları, 109 sayfa

Göründüğü kadar basit değil!

Mehmet ATİLLA

Amerikalı yazar Katherine Applegate, kısa süre önce Altın Kitaplar tarafından yayımlanan Ben Yalnız Ivan adlı romanıyla 2013 Newbery Ödülü'ne değer görülmüş. Gerçek bir olaydan esinlenen kitap bir alışveriş merkezinde tutsak olan goril İvan'ın hikâyesini anlatıyor.

Dış gerçekliği kurmaca gerçeğine dönüştürme eylemi, Rollo May'in kitabından güç alarak söylersek, *"yaratma cesareti"*ne ulaşmış her yazarın aşması gereken bir eşik. İlk atılması gereken adım da bireyin öncelikle, dış gerçekliği iç gerçekliği hâline getirip, buradan metnin yeni gerçekliğine ulaşması. Ne var ki bütün bunları bilmek yeterli olmuyor çoğu zaman; "kuram" ile "cümle yazmak" arasındaki akrabalık ilişkisi, sırt dayanabilecek kadar sağlam değil çünkü.

Romanın giriş cümleleri şöyle: *"Ben Ivan. Bir gorilim. Ama bu, göründüğü kadar basit değil."* İlk anda göze çarpmayan bu vurgu, romanın sonunda kendisini iyiden iyiye belli ediyor. Demek ki yazar, basit sayılabilecek bir olay örgüsünü başka bir tasarıma yükseltmek için işe koyulduğunu fısıldıyor öncelikle. Ardından Ivan adlı bir gorilin gerçekten de yaşadığını öğreniyoruz. Ivan, Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde doğmuş, bebekken Amerika'ya getirilip büyütülmüş, yetişkin hâle gelince de bir alışveriş merkezine yakın bir gösteri alanında tam 27 yıl yaşadıktan sonra hayvanseverlerin ilgisini çekmiş ve öteki hayvanlarla birlikte Atlanta Hayvanat Bahçesi'ne götürülmüş. Bunları kitabın sonunda, "yazarın notu" aracılığıyla öğreniyoruz. Peki, bu bilginin romana yazınsal anlamda katkısı var mı? Hayır, yok. Bunları bilmeseydik de romanı aynı ilgiyle okurduk. Demek oluyor ki Katherine Applegate hem kurgusundan hem de karakterlerinden dış gerçekliğin izlerini silmeyi başarmış. Bu önemli.

DOĞAL YAŞAM SAVUNUSU

Romanın bir başka dikkat çeken yanı ise hayvan hakları üzerinden özgürlük ve doğal yaşam savunusu yapması. Ivan'a komşu olan yaşlı fil Stella'nın ölüme yaklaştığı sırada, yerine geçmesi planlanan yavru fil Ruby'yi bu ortamdan kurtarması için Ivan'dan söz alması, metnin ilerlediği bir başka eksen. Verdiği söz üzerine Ruby'yi bulunduğu kafesten çıkarmaya kafa yoran Ivan'ın çocukluk anılarına dönüp resme olan yatkınlığını anımsaması ve bakıcının kızı Julia'nın desteğiyle sanatsal becerisini her geçen gün geliştirmesi okuru heyecanlandırıyor. İlk günlerde yalnızca gördüğü nesnelerin resmini yapabilen Ivan günün birinde zihnindeki görüntüleri de kâğıda aktarma yetisine erişiyor. Böylelikle *"yaratma cesareti"*ni kazanmış oluyor. Bu da önemli.

En sonunda da, Ruby için kurtuluş yolu olarak gördüğü bir hayvanat bahçesi resmini yapboz şeklinde de olsa yapmayı ve üstüne "yuva" sözcüğünü yazmayı başarıyor. Gerisi insanlara kalıyor artık. Kendisi de resim tutkunu olan ve gün geçtikçe sanatçı bakışı kazanan Julia'nın Ivan'ın resmini doğru "yorumlaması" da romanın bir başka güçlü yanı. Resim, alışveriş merkezinin girişindeki tabelaya asılınca da birdenbire toplumsal bir duyarlılık gelişiyor ve açılan kampanyanın etkisiyle Ivan ve arkadaşları daha özgür bir yaşama kavuşuyorlar. Yazarın bu noktada hayal gücünün önemine, sanatçı gözünün keskinliğine ve vicdan denilen öznel bilince yaptığı örtük vurgu da çok değerli.

Romanın insanı tedirgin eden kesintili anlatımı, metnin çok sayıdaki ara başlıkla parçalara ayrılmış olması ve cümlelerin imgesel derinliğinin yetersizliği üzerinde biraz düşününce, yazarın bütün bunları bilinçli olarak yapmış olabileceğine inanmak istiyorum. Ne de olsa anlatıcı karakter bir goril. Üstelik insanları *"kelimeleri harcamakla, onları muz kabuğu gibi fırlatıp atmakla ve şempanzeler gibi gürültücü olmakla"* eleştiren bir goril. Buradan bakarsak, sözcüklerin ekonomik kullanılması ve anlatıcının derdini kısacık cümlelerle anlatmak istemesi anlaşılabilir bir şey.

Başa dönelim; Katherine Applegate basit bir ön metin sayılabilecek hayvanlar dünyasından, doyurucu bir alt metin oluşturmayı başarırken fazla bağırmayan, alçakgönüllü bir biçemi yeğliyor. Buna karşın özgürlüğün, sanatsal gücün, dayanışmanın, umudun sesini olabildiğince yükseltmeyi de biliyor. Newbery Ödülü'nün gerekçelerinden biri de bu belki.

Ben Yalnız Ivan
Katherine Applegate
Çeviren: Petek Demir
Altın Kitaplar, 200 sayfa

Babam savaşa gitti…

Sedef PEKİN

Çizgili Pijamalı Çocuk ile çocuklara Yahudi Soykırımı üzerine unutulmaz bir anlatı armağan eden John Boyne, yeni kitabı Olduğun Yerde Kal'da I. Dünya Savaşı'na ve küçük bir çocuğun gözünden savaşın "sıradan" olumsuzluklarına odaklanıyor.

Yahudi Soykırımı üzerine yazılmış en çarpıcı metinlerden biri olan *Çizgili Pijamalı Çocuk* romanıyla dünya edebiyatının çağdaş klasikleri arasına giren John Boyne, yeni kitabı *Olduğun Yerde Kal*'da bu kez I. Dünya Savaşı yıllarından bir öykü anlatıyor. Savaşın getirdiği yıkımı, tükenmişliği, çaresizliği, yoksulluğu, yoksunluğu ve ölümü bir mahalleye odaklanarak yansıttığı kitabının başkahramanı, Londra'da alt gelir seviyesinden bir ailenin tek çocuğu Alfie.

SAVAŞ HERKESİ ETKİLER

Savaşın patlak vermesi tam da 28 Temmuz 1914'e, yani Alfie'nin beşinci yaş gününe rastlar. Annesi Margie, babası George, babaannesi, mahalle sakinlerinden Praglı baba-kız, savaş karşıtı Joe, Alfie'nin kendisi; hepsi başka türlü etkilenecektir bu savaştan. Babası George, ailenin tüm itirazlarına rağmen kendi rızasıyla orduya yazılır. Savaşı heyecanlı bir macera olarak görmektedir. Evden ayrıldıktan kısa süre sonra da ailesine mektuplar göndermeye başlar. Tıpkı bir oyun oynuyormuşçasına coşkuyla söz etmektedir yaşadıklarından. Fakat mektupların havası zamanla değişir. Fransa'ya gittiğinde gönderdiği mektupta asker arkadaşlarını ya da eğlenceli anları anlatmak yerine, sadece kendisinden ve hislerinden söz eder. İlk kez korkmuş, savaşın korkunç yüzüyle karşı karşıya kalmıştır. Onun bir parçası olmaktan çok pişmandır. Alfie'nin annesi, babasının bu mektubunu ve sonrakileri Alfie'den saklasa da Alfie onları bulur, her birini satır satır okur. Ancak bir gün mektupların arkası bıçak gibi kesilir. Alfie artık babasının öldüğünden emindir.

SAVAŞ NEVROZU

Annesi ise onun savaşı bitirecek gizli bir görevde olduğunu, o nedenle iletişimlerinin kesildiğini söylemektedir. Bu sırada mahallelerinde de çok şey değişmiştir. Zaman zaman askerler bir evin kapısını çalıp ailelere kara haber getirir. Alfie'nin en iyi arkadaşı Praglı Kalena ile babası casusluk suçlamasıyla sürgüne gönderilir. Alfie'nin babasının en yakın arkadaşlarından Joe Patience orduya katılmayı, yani savaşmayı reddettiği için hapse girer, yakın çevresinde bile aşağılamalara, alaylara maruz kalır. Alfie'nin annesi ise dört yılın ardından iyice sertleşmiştir, artık Alfie'yle oynamaz, sürekli yorgundur. Hep paradan bahseder çünkü kocası gittikten sonra çamaşırcılık, ardından bir hastanede hemşirelik yapmaya başladıysa da savaş koşullarında kıt kanaat geçinirler. Alfie annesine yardım etmek için Praglı komşularının dükkânlarında bıraktığı boya sandığını alıp tren istasyonunda gizlice ayakkabı boyacılığına başlar. Kazandığı paranın bir kısmını annesinin cüzdanına koyar –annesinin fark edebileceği kadar bir miktar olmadığı için yakalanmaz– bir kısmını ise zor günlere saklar.

Derken bir gün istasyonda bir doktorun ayakkabısını boyarken doktorun elindeki evraklar etrafa saçılınca, evraklardan birinin üzerinde babasının ismini görür. Demek babası ölmemiştir! Hastanededir. "Savaş nevrozu" adı verilen hastalıkla boğuşmaktadır. Alfie gizlice babasını ziyaret eder, babası ilkin onu tanımasa da Alfie'nin eski günleri çağrıştıracak bir hamlesiyle yıllardır görmediği oğlunu hatırlar. Kitabın bundan sonrası ise Alfie'nin babasını eve getirebilmek için verdiği mücadele, işlerin sarpa sarması ve nihayetinde savaşın bitmesiyle devam eder.

John Boyne, her yazdığı merak edilip okunan yazarlardan biri. Seçtiği konular, anlattığı etkileyici öykülerle çocuk ve gençlik edebiyatında özel bir yeri olduğu su götürmez. *Olduğun Yerde Kal*'ın ise diğer kitaplarına nazaran kimi zayıflıklar içerdiği, örneğin peri masalı denebilecek sonunun aceleye geldiği, kurgunun bazı düğüm noktalarını abartılı tesadüflerin oluşturduğu söylenebilir. Ancak yine de kitap, savaş, vicdani ret gibi zorlu konuların üstesinden gelmeyi ziyadesiyle başarıyor. Derdini çok net, detaylarda kaybolmadan anlatıyor; üslubu ve öyküsüyle ilgiyle okunup akılda yer ediyor. Yazarın en büyük başarısı ise küçük Alfie'nin ve küçük bir mahallenin öyküsüyle koskoca bir savaşa kafa tutmuş olması. Savaşkan hemcinslerimiz de birer edebiyat okuru olsaydı Alfie gibi savaştan nefret ederlerdi belki, kim bilir. İşte tam da bu yüzden, çocukların böyle kitaplarla büyümesi barışa dair umudumuzu arttırıyor.

Olduğun Yerde Kal
Johne Boyne
Çeviren: Arif Cem Ünver
Tudem Yayınları, 256 sayfa

Bir H harfi dünyayı nasıl değiştirdi?..

Şebnem AKALIN

Altın Kitaplar'ın "Benim Adım" serisi bu sefer de modern matbaanın mucidi Gutenberg'i konuk ediyor. Bir H harfinin Gutenberg'in hayatını nasıl değiştirdiğini, kitaplar sayesinde de dünyanın nasıl değiştiğini göreceksiniz.

Bir kitabın nasıl basıldığını, hazırlanmasında kimlerin emeği olduğunu hiç düşündünüz mü? Bu bilgiyi Gutenberg'den (1398-1468), yani modern matbaanın mucidinden öğrenebilirsiniz. *Benim Adım Johannes Gutenberg* adlı eserde, geçmişten günümüze kitabın öyküsüne de yer veriliyor. *"Peki bu kitabı kim yaptı?"* diye başlayan son bölümde, okurun elinde tuttuğu kitabın yapım öyküsü anlatılmış.

KİTAPLAR NASIL DOĞUYOR?

En başından başlarsak, bir yayınevi gençlere yönelik bir biyografi serisi basmak istemiş. Editör bu seriye "Benim Adım..." başlığını koymuş ve kitaplarda yer almasını düşündüğü bilim insanları, sanatçı, yazar ve kaşiflerin kendi ağızlarından kendi hayat öykülerini anlattığı kitaplar yayımlamaya karar vermiş. Yazarlar kitapların metinlerini yazarken, ressamlar da metinle bütünleşen resimler çizmişler. Bir sanat yönetmeni sayfaların düzeni, kapak gibi kitabın genel görünümününe dair unsurları tamamladıktan sonra bilgisayar ortamında hazırlanan örnek matbaaya gönderilerek kağıda basılmış, ciltlenerek kitapçılara gönderilmiş. Okurun kitapla buluşması bu harika işlemin en son ve en önemli halkası. Örneğin *İyi Kitap*'taki tanıtımı okuduktan sonra eski çağlarda elyazması kitapların nasıl hazırlandığını ve Gutenberg'in yaşam öyküsünü merak edip bu kitabı satın alabilir, kütüphane raflarında dizili kitaplar arasında bulup okuyabilirsiniz.

Teknolojinin gelişimi ile elektronik kitap gibi yeni okuma yöntemleri ortaya çıksa da, önemli olan okuma alışkanlığının gelişmesi. Gutenberg'in satır arasında söylediği gibi, yeni fikirlere, farklılıklara açık zihinlerin varlığı insanların kapasitesini arttırıyor. İşte bundan dolayı matbaanın gelişimi uygarlık tarihinin en önemli aşamalarından biri kabul ediliyor. Gutenberg'in hangi zorlukları aşarak bunu başardığının öyküsü de bu nedenle okunmaya değer.

ORTAÇAĞ'DA AVRUPA

Ünlü mucid yaşam öyküsüne nasıl bir dünyada doğup büyüdüğünü, yani Ortaçağ Avrupa'sını anlatarak başlıyor. Sonrasında kendi icadından binlerce yıl önce üzerine yazı yazılan kil tabletlerin, papirus kâğıtların ve parşömenin nasıl hazırlandığına değiniyor. Çinlilerin bambudan kâğıt yapım tekniğini Araplar bitkisel lifler kullanarak geliştirdikten sonra, bu yöntem Avrupa'ya da yayılmış ve her yerde kâğıt değirmenleri kurulmuş.

Gutenberg'in keşfinden önce kitaplar elle yazılıyor ya da her sayfa için yekpare oyulan ahşap kalıplar kullanılarak ksilografi yöntemi ile baskı yapılıyordu. Aylar, hatta yıllar süren yazım ve resimleme çalışmaları gerektiren elyazması kitaplara herkesin ulaşması mümkün değildi. Kitaplardan sadece soylular, din adamları faydalanıyordu. Gutenberg'in haberi olmasa da Çin ve Kore'de ksilografi yöntemi ile ve portatif harf kalıpları tekrar tekrar kullanılarak kitap basılıyordu. Aynı zamanda kuyumcu olan Gutenberg,

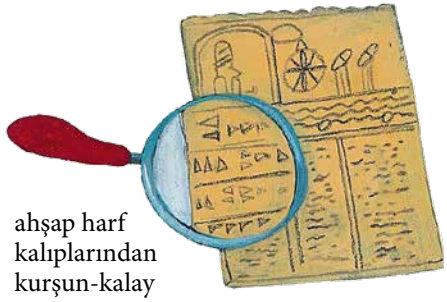

ahşap harf kalıplarından kurşun-kalay karışımlı metal harfler dökerek, kullandıkça yıpranmayan ve daha kaliteli baskı yapabileceği bir sistem kurdu. Üzüm ezmek için kullanılan mengeneden geliştirdiği ilk baskı makinesi ile bir sayfadan 120 adet çoğaltarak bir kâtibin bir yıl boyunca uğraşmak zorunda olduğu işi sadece birkaç saatte yapmıştı. Tipo baskı makinesi olarak adlandırılan bu yöntem sayesinde çok sayıda kitap basılabildiği için kitap fiyatları ucuzladı, daha çok insanın kitap okumaya başlaması özgür düşüncenin yayılmasını, bilimsel araştırmaların gelişmesini ve reformları beraberinde getirdi.

Bu kitapla bir H harfinin Gutenberg'in hayatını nasıl değiştirdiğini, kitaplar sayesinde de dünyanın nasıl değiştiğini göreceksiniz.

Benim Adım Johannes Gutenberg
Lluis Borras
Resimleyen: Francesca Carabelli
Çeviren: Hazal Gül
Altın Kitaplar, 64 sayfa

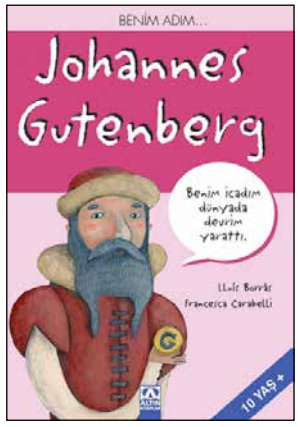

Güzel bir başvuru kaynağı…

Ecem Nida DİNÇTÜRK

Büyülü Fener Yayınları'ndan çıkan "Adım Adım" serisi, çocukların kafasında şekillenen soruları ciddiye alıyor ve onlara ansiklopedik bilgilerle yanıt veriyor. Kitaplar, çocuk okur için olduğu kadar, çoğu kez soruların muhatabı olan yetişkinler için de doyurucu bir kaynak.

Çok net anımsıyorum; 5 yaşındaydım. Her nerden duyduysam, uzayın sonsuz bir boşluk olduğunu öğrenmiştim. Sonsuz?.. 5 yaş için oldukça güç bir kavram. Sonsuzluk kavramını ve dünyanın dışında hiçbir duvara çarpmadan öylece, upuzun uzanan karanlığı düşün düşün, hiçbir olura varamadım. Zaman geçtikçe kafamı hırpalamaktan vazgeçtim. Ama bugün 24 yaşındayım ve hâlâ uzayın sonsuzluğunu ya da ışık yılını düşünürken aklımı kaçıracak gibi oluyorum. Yine aynı yaşlardayken, *"Ben nereden geldim?"* sorusunu da kendimce halletmiştim. İnsanların evlendikleri zaman (leyleği filan da aracı etmeden) otomatikman çocuk sahibi olduklarını düşünüyor, çocuk sahibi olmayanları ise kadere havale ediyordum.

Şimdi bu yazı benim otobiyografim olmadığına göre, çocukluğuma dair bunca kişisel bilgiyi afişe etmemin makul bir sebebi olmalı. O sebebi bize Büyülü Fener Yayınları veriyor. Yayınevinden çıkan "Adım Adım" dizisi benim az önce saydığım tüm kafa karışıklıklarına, "geçiştirmeyen" yanıtlar veren 12 kitap barındırıyor: *İnsan Vücudu, Sağlık, Ortaçağ, Su, Arkeoloji, Gökyüzü, Uzay, Yaşam, Tarih Öncesi, Hayvanlar, İcatlar, Besinler.* Her biri, başlığını taşıdığı konuya dair ansiklopedik bilgiler içeriyor. Ansiklopedik dediysem, lafın gelişi demedim. Mesela *İnsan Vücudu,* hangi organın nerede olduğu ve ne işe yaradığını anlatmakla yetinmiyor. O olmasaydı ne gibi sıkıntılar yaşayabileceğimizi, tıp dünyasının tarihsel gelişimini, insanların kendi vücutları ile ilişkilerini bir bir anlatıyor. Üzerine bir de okuru, tıp dünyasının bir başka hazinesi olan Latince ifadelerle buluşturuyor. Yani, esasında hiçbir şeye şöyle uzaktan bakıp geçmenize izin vermiyor. Verilen her bir yeni bilgi, yeni bir soru doğuruyor ve o sorular çoğu zaman kitabın ilerleyen sayfalarında yanıt buluyor.

BEN NEREDEN GELDİM?

Örneği *İnsan Vücudu* kitabından vermişken, devam edeyim. Bu kitap, özellikle 8 yaş ve üzerine hitap eden bu serinin "imdat çekici". Zira ergenlik arifesindeki genç okurun kafasında çoktan dönüp durmaya başlamış "çekingen" sorular, bu kitapta açık yüreklilikle yanıt buluyor. Ergenlikle vücutta baş göstermeye başlayan fiziksel ve duygusal değişiklikler anlatılıyor ve bir nevi ön telkin verilerek *"Bunu hepimiz yaşadık, telaş etme!"* deniyor. Devamında ise her ebeveynin korkulu rüyası olan ve senelerdir leylekleri zan altında bırakan o sorulara sıra geliyor: *"Ben nasıl dünyaya geldim?"* ya da *"Çocuk nasıl yapılır?"* Kadınla erkeğin birleşmesi, bir bebeğin oluşumu ve dünyaya gelişi anlatılırken, kitap birisinin neden ve nasıl erkek ya da kadın olduğuna da değiniyor. Ama en güzeli, lafı buraya kadar getirmişken, insanlığı cinsiyetlere hapsederek konuyu kapatmıyor. Türkiye'de yayımlanan çocuk kitaplarında yeni yeni yıkılmaya başlayan tabuya da dokunarak, eşcinselliğin ne olduğunu anlatıyor. Bu noktada, kitapların anlatımda benimsediği hassasiyet, söz konusu sorulara maruz kalan yetişkinler için de bir "imdat çekici" niteliği görebilir.

GÖKYÜZÜ NEDEN MAVİ?

Gelelim, insanlık için en gizemli konulardan birine, gökyüzüne. Tarihin ilk zamanlarından beri türlü türlü anlamlar yüklediğimiz, bugün bile karakterlerimizi bağlayıp geleceğimizi öngörmeye çalıştığımız burçlara ev sahipliği yapan gökyüzü, görünenden ibaret değil. Bu uçsuz bucaksızlık elbette çocuklar için de pek çok soru barındırıyor. Bu soruların önemli bir kısmı ise *Adım Adım Gökyüzü* kitabında yanıta erişiyor. Gökyüzünün neden mavi olduğundan, yıldızlara, "aydede"nin yaşamına, uzaylıların var olma olasılığına kadar çok sayıda kalıplaşmış soruya açıklamalı yanıtlar verilirken; insanlığın yüzyıllar boyu gökyüzüne atfettiği anlamlardan,

Adım Adım İnsan Vücudu
Pierre Beaucousin
Resimleyen: Serge Monceau
Çeviren: Alican Tayla
Büyülü Fener Yayınları, 82 sayfa

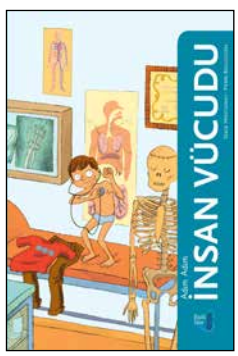

yaşanan hava olaylarına, uzay yolculuklarından, dünyada hayat olduğunu diğer galaksilere haber vermek için evrene salınan mesajlara kadar dimağ genişletici bilgiler de burada aktarılıyor.

Son olarak, *Adım Adım İcatlar*'a değinelim, zira televizyonun ya da radyonun içindeki küçük adamları kurtarmak için aletleri açıp içine bakan bu neslin çocuklarının da ebeveynlerinden aşağı kalır yanı olduğu söylenemez. *Adım Adım İcatlar,* gündelik yaşamımızda kullandığımız hemen hemen her şeyin geçmişine, hangi ihtiyacın sonunda, nasıl ortaya çıktığına, gelişim ve kullanım süreçlerine ışık tutuyor. Tabii icatlar, tarihsel akış gözetilmeden konuşulabilecek bir konu değil. Kitap da bu fikirden uzaklaşmıyor ve insanlığın ateşi buluşundan uzaya gidişine kadar geçen süreci, öne çıkan tüm detaylara değinerek ve şaşırtıcı bilgiler paylaşarak aktarıyor.

Seride yer alan her bir kitap ayrı bir yazarın ve ayrı bir çizerin kaleminden çıkma. Fakat seri için oturtulan kurgu o kadar net ki her bir kitap hem anlatım hem de görsel içerik açısından bir bütünlük teşkil ediyor. Bu sırada, böylesine ansiklopedik bir seri için bol sayıda karikatürize edilmiş çizime ve olabildiğince fazla renge yer verilmesi, kitabın yolculuğunu daha da keyifli hâle getiriyor. Bu seriye "eğitici" niteliği veren en önemli detay ise kitapların sonunda yer alan testler. Her bir kitabın sonunda ortalama 20 soruluk bir test ya da "doğru mu yanlış mı" soruları yer alıyor. Böylece yüklenen onca bilginin pekiştirilmesi ve zihinde yerleşik hâle gelmesi sağlanıyor. Ayrıca anlatmanın yeterli kalmayabileceği bazı noktalarda (mesela *Adım Adım Gökyüzü* kitabında, atmosfer basıncı kavramı anlatılırken) çocuğun kendi deneyimi ile keşfedebilmesi için bazı deney önerileri de yer alıyor.

"Adım Adım" serisi gibi kaynak kitapların en önemli özelliklerinden biri, "Büyüyünce ne olacaksın?" sorularının sıklaştığı yaşlara hitap etmesi ve tam da bu noktada çocuğun büyüyünce ne olacağına karar verebilmesi için zihninde minik kıvılcımlar çakması. Ancak ben önceden uyarmış olayım: "Adım Adım" serisinin verdiği bunca bilgi, yepyeni yüzlerce soruya gebe ve etrafınızda "Peki ama…" diye başlayan yeni soruların ortaya çıkması muhtemel.

Adım Adım Gökyüzü
Michele Mira Pons
Resimleyen: Robert Barborini
Çeviren: Alican Tayla
Büyülü Fener Yayınları, 64 sayfa

Adım Adım İcatlar
Laurent Kling
Resimleyen: Veronique Corgibet
Çeviren: Zeynep Mertoğlu Onur
Büyülü Fener Yayınları, 82 sayfa

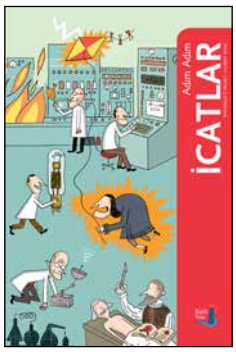

ÖYKÜLERİN İZİNDE SMYRNA'DAN İZMİR'E

Gerçek bir İzmir sevdalısı olan Sara Pardo'dan 8500 yıl öncesi ve sonrasıyla İzmir'in tarihi.

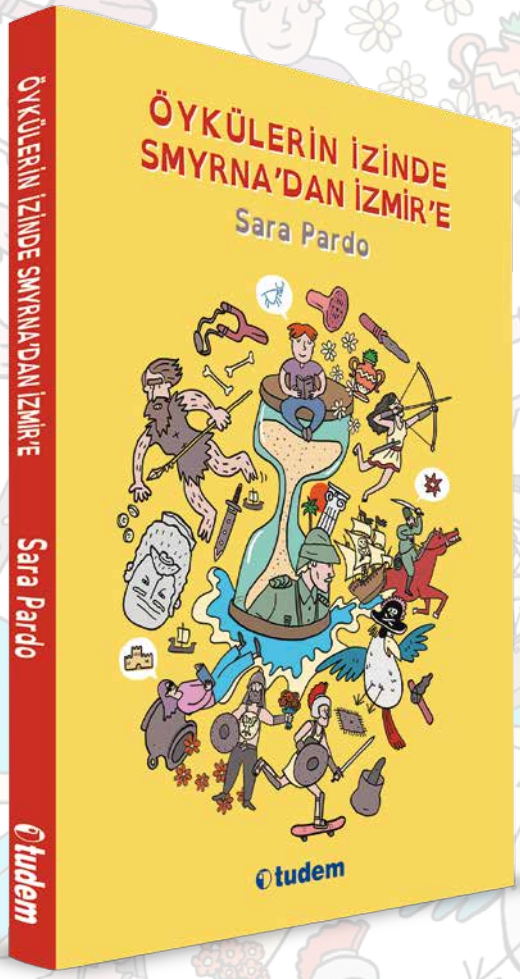

"Öykülerin İzinde Smyrna'dan İzmir'e *eski fotoğraflara da yer veren, çizgi roman tarzında keyifle okunan bir kent tarihi."*
Şebnem Akalın, İyi Kitap

/tudemyayingrubu
tudem

Dünya yanıyor, uyanın!

Aylin OMİNÇ

Evet, okurken öfkeleneceksiniz, hatta kalbiniz kırılacak ve sonra da güleceksiniz, ağlanacak hâlimize... Dünya Yanarken İnkâr Etmek İçin Yapabileceğiniz 50 Basit Şey, politik ve gerçekçi bakış açısıyla hepimizin kütüphanesinde bulunması gereken bir kitap.

"Önce, zarar verme!"

Şehir merkezinde yürürken, destek istemek için yanıma gelen genç Greenpeace, WWF çalışanı arkadaşlara, "Desteklemiyorum," derken, şaşkın ve boş bakışları ile karşılaştığımda; tüketim alışkanlıklarını değiştirmek yerine yaşamındaki konfor alanlarını terketmeyip, doğa ve çevre örgütlerine her ay 5-10 dolar destek vererek, bir de tükettiği plastik, kâğıt ve camları ayırarak dünyaya ve çevresine karşı tüm sorumluğunu yerine getirdiğini düşünen insanlarla daha çok yüz yüze geldikçe; "Dünya Yanarken İnkâr Etmek İçin Yapabileceğiniz 50 Basit Şey"in sürekli içimden tekrarladığım bir nakarata dönüştüğünü farkettim.

Aktivist, felsefeci yazar Derrick Jensen ile aktivist, politik karikatür sanatçısı Stephanie McMillan, *Dünya Yanarken* kitabında tam da bu meseleye parmak basıyor. *"Dünyayı kurtarmak için yapabileceğiniz şu kadar ya da bu kadar basit şey"* iyimserliğiyle, dünyayı küresel felaketten kurtaracağımız inancı ve iç rahatlığıyla tüketmeye devam eden bizleri tiye alan bir dille, dünyada bir dönüşüm olacaksa, bunun önce farkındalığımızda, kendimizde başlaması gerektiğini hatırlatıyorlar. Evet, okurken öfkeleneceksiniz, hatta kalbiniz kırılacak ve sonra da güleceksiniz, ağlanacak hâlimize...

Politik ve gerçekçi bakış açısıyla hepimizin kütüphanesinde bulunması gereken, eşe dosta ve kesinlikle çocuklara tavsiye edebileceğimiz bir çizgi roman bu. Jensen ve McMillan, enerji verimliliği, geri dönüşüm (tasarruflu ampul kullanımı, evdeki bozuk musluk tamiri, biomotorin yatırımları, fosil yakıt kullanılmaması) gibi ekolojik tüketim çözümleri zannetiğimiz şeyleri, politik argüman ve bağlantılarla, acımasız ama eğlenceli bir dil kullanarak sağlam bir eleştiriye tabi tutuyorlar. Doğa katliamı olarak, sadece kirletilen sulardan, talan edilen madenlerden, kesilen ağaçlardan, nesli tükenmeye varan canlılardan bahsetmekle yetinmiyorlar; viveksiyon laboratuarlarından, sistemle uyum sorunu yaşayanların terapi seanslarından, hap-ilaç (yasal uyuşturucu) sektörüne, tüm olan bitenden nemalanan reklam piyasasıyla bağlantılı olan şirket ve devlet ortaklıklarının açmazlarına kadar geniş bir perspektifle *"Dünya yanıyor, uyanın!"* acil durum sirenini çalıyorlar.

ÖNCE, ZARAR VERME!

Kitapta, ABD hükümeti altın külçelere karşılık uzaylı robotlara dünyayı satar ve her türlü doğal kaynağı tüketmelerine izin verir. İki küçük kız arkadaş, dünyanın genel gidişatı üzerine yaptıkları tartışmada dünyayı kurtarmanın gerçek yollarını sorgularken, gerçek yanıtları doğadaki diğer canlılardan alırlar. Hayvanlar hep bir ağızdan, "*Ormanları yok etmeyin! Nehirlerden barajları kaldırın! Kimyasalları havaya ve suya karıştırmayın! Toprakta kalması gereken şeylerin topraktan çıkarmaya son verin!"* diyerek, sorunun nasıl da etrafında dolandığımızı, çözümlerimizin birer kandırmacadan ibaret olduğunu bir tokat gibi yüzümüze çarparlar. Yabani hayvanlar, bitkiler ve bilinçli insanlar bir araya gelerek dünyanın yok oluşunu durdurmak için savaşmaya başlarlar. Uzaydan gelen robot şöyle der: *"İşte bizim korktuğumuz şey. Yabaniler. Satın alamayacaklarımız. Tehdit edemeyeceklerimiz. Evcilleştiremeyeceklerimiz. Kontrol edemeyeceklerimiz."*

Belki de artık kontrolü ellerimize almanın vakti geldi de geçiyor bile. Tüketim alışkanlıklarımızın (market, mağaza, endüstriyel üretim zincirleri) bu sistemi desteklediğini, sağlığımızı bozduğunu, yaşam alanlarımızı kısıtladığını, diğer canlılarla aramıza betonlar inşa ettiğini, teknolojinin yaşamı kolaylaştırıyormuş görüntüsü altında aslında onu hastalıklı bir hâle soktuğunu nasıl göremiyoruz! Bizi besleyenin marketler değil dünya olduğunu hiç unutmamamız gerekiyor.

Geçtiğimiz günlerde karşılaştığım bir blogta, bir kadın kendisinin ve ailesinin yaşam tarzını, tüketim alışkanlıklarını nasıl değiştirdiğini anlatıyor.* Aslında, ingilizce R harfi ile başlayan 5 kelimeden yola çıkarak bir nevi tüketim prensipleri yaratıyor ve bunu olduğunuz her yerde uygulanabilirliğiyle destekliyor. İhtiyacımız olan 5R hareketinin ilkeleri şöyle: *Refuse*: ihtiyacın olmayan tüketimi reddet, *Reduce*: ihtiyaçlarını sadeleştir, *Reuse*: elindekileri tekrar kullanılır hale getir, *Recycle*: geri dönüşümü sağla, *Rot (compost)*: doğada kendi halinde çürüyebilen organikleri bir araya getir.

Sürdürülebilir bir yaşam için "*Primum non nocere*!", yani "Önce, zarar verme!".

* http://zerowastehome.blogspot.com.tr

Dünya Yanarken
Derrick Jensen
Resimleyen: Stephanie McMillan
Çeviren:Yıldız Temürtürkan
Minima Yayıncılık, 223 sayfa

Bir yaprağın ömrü kaç kelebek eder?..

Gökçe GÖKÇEER

Sakız Ağacı, Poşetto ve Kırmızı Denizyıldızı kitaplarıyla tanıdığımız Ceren (Kurt) Kerimoğlu, doğayı anlatan, yaşamı doğa üzerinden açıklayan metinler kuruyor. Yazar son kitabı Yaprağın Renkleri'nde ölümü bir yaprağın ömrüne vurarak anlatıyor.

Koca Ağaçlar Ormanı'nda minik bir yaprak… Hem de üzgün ve çok mutsuz. Hiç konuşmuyor, arkadaş edinmiyor, derdini kimseye anlatmıyor. Derdini anlatmayan derman bulamazmış. Ama derdin nedir diye sormayan da derman olamaz ki! Peki, bir yaprağın ömür üzerine söyleyecek nesi olabilir? Bu soruyu cevaplayabilmek için, *Yaprağın Renkleri* kitabını okuyup minicik ama koca yürekli bir yaprağın kaygılarının bizi götürdüğü yere uğramak gerek.

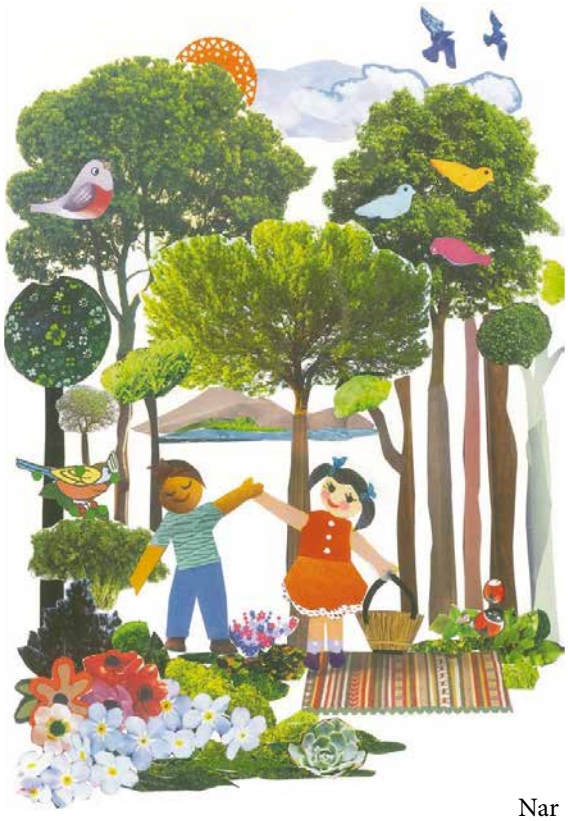

Bir ormanın tüm ağaçları, o ağaçların yaprakları ve ormanda yaşayan hayvanlar mutluyken, tek bir yaprağın mutsuz olmasını kabullenmek zor. Hele, kimse ona neden mutsuz olduğunu sormazken. Neyse ki bir gün Nar Bülbülü gelip ona *"Neyin var?"* diyor da, zavallı yaprağın yüzü gülüveriyor. Anlıyoruz ki tek derdi sonbahar. Yaz mevsimini sona erdiren, yemyeşil bir yaşamı sarartıp solduran sonbahar gelince dalından savrulmak, kurumuş yaşlı bir yaprak olarak yere düşmek ve yok olmak istemiyor. Hep dalında durmak, mevsimleri sürekli yaşamak ve daha uzun ömürlü olmak istiyor. Ama henüz bilmiyor ki hayatta her şeyin istediğimiz gibi olması mümkün değil.

PEKİ YA KELEBEKLER…

Hep daha fazlasını isteme huyu, hepimiz gibi minik yaprakta da var. Oysa bir kelebeğin ondan çok daha kısa bir ömrü olduğunu bilse, şükredecek hâline. Yanına gelen kelebek ona bu durumu açıkladığında neler hissedecek dersiniz? Bir günlük ömrünün bile son ana kadar tadını çıkaran bu muhteşem kanatlıdan nasıl bir hayat dersi alacak?

Elindekinin kıymetini bilmek, değiştiremeyeceğin şeyi kabullenmek erdemlerin en güzellerinden. Bir çocuğa bunu anlatmak ise güzel olduğu kadar zor. Ceren Kerimoğlu, şiirsel metniyle bunu son derece başarılı bir biçimde yapıyor. *Yaprağın Renkleri*, kısacık hayatını sorgulayan bir çınar ağacı yaprağı üzerinden doğa sevgisi ve ömür hakkında okuru düşünmeye çağırıyor. Kitabın çizimleri de çok özel. Kolaj tekniğiyle hazırlanan tüm resimler Ayşe Akıllıoğlu'na ait. Çocuklara bu tekniği anlatan ve onları yaratıcılıklarını farklı yollarla yansıtmaya çağıran kısa bir metin var kitabın başında. Kolajla henüz tanışmamış olan çocukların kitap sayesinde bu teknikle ne kadar büyük ve renkli bir dünya yaratabileceklerini görmelerini dilerim.

Daha önce yine Elma Yayınevi'nden çıkan *Sakız Ağacı*, *Poşetto* ve *Kırmızı Denizyıldızı* kitaplarıyla tanıdığımız Ceren Kerimoğlu, doğa sevgisini anlatan metinleriyle kıymetli işlere imza atıyor. Doğa ve hayvan sevgisiyle, onun bir parçası olarak doğan, ancak büyüme sürecinde yanlış yönlendirilme sonucu doğadan kopan ve hayvan korkusuyla yetişen çocuklara ilaç niyetine Kerimoğlu'nun kitapları okutulmalı. Kitabın sonunda hayatın bir döngüden ibaret olduğunu, kuruyan yaprakların dökülüp ileride yemyeşil yeni yapraklar olarak başka ağaçlarda hayat bulacağını öğrenen ve bu duyguyla, bu farkındalıkla büyüyen çocuklardan umutluyuz. Herkese her gün bir doz doğa sevgisi ve Ceren Kerimoğlu kitabı öneririm. Aslında en güzeli uykudan önce okumak. Nar Bülbülü, kelebek ve çınar yaprağını rüyada buluşturmak için bu ideal bir yöntem olabilir.

Yaprağın Renkleri
Ceren Kerimoğlu
Resimleyen: Ayşe Akıllıoğlu
Elma Yayınevi, 40 sayfa

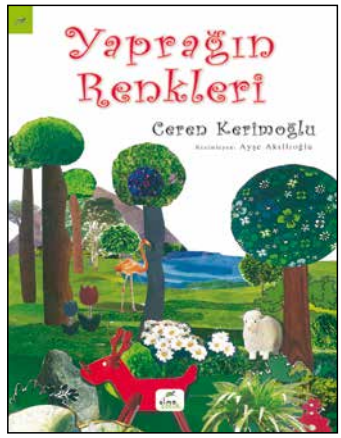

Sorularla dolu bir Marco Polo macerası

Ecem Nida DİNÇTÜRK

Hikâyenin başkahramanı Marco Polo olur da orada macera olmaz mı? Bilmeceli polisiye Marco Polo - Gizemli Kitap, sorularla dolu minik bir Marco Polo macerası. Ama soruların yanıtları okurda saklı...

Marco Polo'nun *Il Milione* adlı eseri, tarihin en (belki de ilk) heyecan uyandırıcı kitabı olabilir. Marco Polo'nun Venedik'ten Çin'e uzanan üç buçuk yıllık yolculuğu boyunca gördüklerini, öğrendiklerini anlattığı bu kitabın, döneminde birçok hükümdara ve kâşife kaynak kitap olduğu söylenir. Bunun yanında İtalya'ya makarnayı, Avrupa'ya matbaayı taşıyanın da bu kitap olduğu yaygın söylentiler arasında. Kitabın adının Türkçe karşılığının "bir milyon"a denk gelmesinin arkasında da Marco Polo'nun gördüğü her şeyi milyonlarla ifade etmesi ve kitabın çok sayıda yeni bilgiyi barındırıyor olması yatıyor. Şimdi sözünü edeceğimiz, *Il Milione*'nin başrolde olduğu *Marco Polo - Gizemli Kitap* ise Marco Polo maceralarından ilham almış bir minik öykü. Harald Parigger'ın kaleminden çıkan bu heyecanlı öyküyü kitaplığımıza getiren ise Kırmızı Kedi Yayınları…

Gizemli Kitap, Marco Polo'nun Kubilay Han'ın yanında geçirdiği yıllardan sonra memleketine, yani Venedik'e dönmeye çalışırken uğradığı duraklardan biri olan Trabzon'a demir atması ile başlıyor. Doğu diyarlarından dönmekte olan Marco Polo'nun gemisi tabii ki birbirinden değerli halılar, ipekler ve eşi görülmemiş baharatlarla dolu ama en önemlisi, gördüğü tüm yenilikleri ve farklılıkları anlattığı *Il Milione* kitabını oluşturacak binlerce sayfalık not da o gemide. Marco Polo'nun Trabzon ziyaretini gizemli yapan ve bir maceraya dönüştüren ise Marco Polo'nun burada tanıştığı yeni insanlar.

IL MİLİONE ÇALINIYOR…

Marco Polo'nun gemisi Trabzon limanına demirlediğinde, gemiyi ilk ziyaret eden kentin ileri gelenlerinden Demetrios Melissenos olur. Hâli tavrıyla çok zengin olduğu izlenimi yaratan Melissenos, Marco Polo'ya son derece dostane yaklaşır. Gelgelelim Melissenos'u ne Marco Polo'nun ne de yardımcısı Kubilay'ın gözü tutar. Günün ilerleyen saatlerinde gemiye gelen bir başka ziyaretçi ise Marco Polo'nun hemşerisi, yani bir Venediklidir! Uzun yıllardır kendi topraklarından kimse ile karşılaşmayan Polo ve tayfası, Venedikli Pietro'yu coşkuyla karşılar. Marco Polo o akşam, yeni tanıştığı iki "dost"unun şerefine gemide bir ziyafet verir. Fakat bu keyifli ziyafetin ertesinde, Marco Polo'nun henüz kitaba dönüştüremediği eseri *Il Milione*'nin kaybolduğunu fark etmesi ile hikâye yerini bir maceraya bırakır. Soruların birbirini kovaladığı bu hikâye aktıkça ortalığa, dostluğun anlamına, önyargıların sakıncalarına ve güven duygusuna ilişkin önemli mesajlar saçılacaktır.

Kitabın üzerindeki "Bilmeceli Polisiye" ibaresi de boşa değil. Hikâyenin her bir bölümünün sonunda okura, hikâye içindeki detaylara dair zihin açıcı sorular yöneltilmiş. Böylece okurun hem öykünün içine girmesi hem de çözülmesi gereken polisiyeye ilişkin doğru soruları sorabilmesi sağlanmış. Çoğu, yorumlama kabiliyetine bırakılmış olan bu sorular için bir cevap anahtarı olmadığını, öykü aktıkça soruların yanıt bulduğunu da eklemek gerek.

TARİHİN TOZLU SAYFALARINDA

Gizemli Kitap okuruna bir hikâye anlatmanın yanında pek çok şey veriyor. Bunlardan en önemlisi, tarihin gördüğü en fantastik karakterlerden biri olan Marco Polo'yla tanışma şansı. Sebep-sonuç ilişkisi kurabilmek adına sorulması gereken doğru sorular için bir kapı aralaması ve tarihin tozlu sayfaları arasında kalmış ama büyük anlamlar taşıyan ritüelleri hatırlatması da kitabı önemli kılan diğer detaylar.

Marco Polo - Gizemli Kitap
Harald Parigger
Çeviren: Ata Melih Karafırat
Kırmızı Kedi Yayınları, 108 sayfa

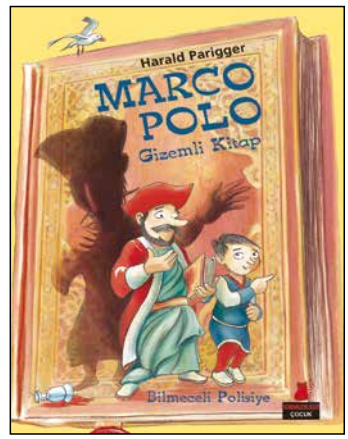

Behrengi'nin aydınlık masalları

Ece ATAER

İranlı yazar Samed Behrengi'nin dünyaca tanınan on bir halk masalı Oğuz Demir'in çizgileriyle Toplu Masallar adı altında yayımlandı. Ülkesinde ve dünyada adalet, demokrasi, eşitlik ve direnişin sembolü haline gelmiş olan Behrengi'nin masallarını tüm çocuklar okumalı.

Büyülü Fener Yayınları Behrengi'nin *Toplu Masallar*'ını yayımladı. Oğuz Demir'in çizgilerinin can verdiği kitap Behrengi'nin ilk yazdığı masal olan "Ulduz ve Kargalar"la başlar. Ulduz'un, öyküsünü yazmak isteyen yazara iki şartı vardır: Birincisi yalnızca çocuklar için yazması, ikincisi ise öyküsünü yoksul ve uslu çocukların okuması. Neden mi? Çünkü büyükler öyle dağılmışlardır ki onun öyküsünü anlayıp zevk almaları mümkün değildir! Ulduz'un masalı, üvey annesinin zulmü ve babasının sevgisizliği ile dostları kargalarla birlikte verdiği mücadeleyi anlatır. Küçük kız, sadece ailesiyle değil dogmalarla da savaşmaktadır. Sonunda arkadaşı Yaşar ile özgürlüğe kucak açarlar.

Ulduz'un öyküsü "Ulduz ve Konuşan Bebek" masalıyla devam eder. Ulduz bu öyküde sevgisi ile konuşturduğu bez bebeğinin yitip gitmesini ve halı işçisi Yaşar ile arkadaşlığını dile getirir. Ayrıca konuşan ve geceleyin ormanda dans eden bebekler, onları her türlü kötülükten koruyan, yardımsever binbir çeşit hayvan, iki arkadaşın sırdaşı olur.

"Pancarcı Çocuk"ta 12 yaşındaki Tanrıverdi, çocukları üç kuruşa çalıştıran ve torunu yaşındaki ablasını annesinden isteyen Hacı Guli'ye karşı koyar. "Duvarda İki Kedi" masalında Ak Kedi ve Kara Kedi, karşılaştıkları duvarda güçlerini sınar. "Kar Tanesinin Serüveni"nde dile gelen kar tanesi, yeryüzüne inmesi ve bir su damlasına dönüşmesini anlatır. "Nine ve Sarı Civciv"de masala adını veren iki kahraman kötü kalpli örümceğin yalanlarından en sonunda kurtulur.

"Kel Güvercinci" tabii ki bizim Keloğlan'dır. Her ülkenin bir Keloğlan'ı vardır. Bu sefer de padişahın kızını almak için bir güvercin olur ve muradına erer. "Sevgi Masalı"nda ise kendini beğenmiş padişahın kızıyla akıllı ve onurlu Koç Ali'nin aşkıdır anlatılan. Her iki masalı da öğretmenimiz dağ köylerinden devşirmiştir.

KORKUSUZ KARA BALIK

Gelelim hepimizin masalı "Küçük Kara Balık"a. Küçük balığımız "dünyanın en devrimci balığı"dır. Her şeyi sorgular. Doğduğu yer ona yetmez. Başka diyarları tanımak ve keşfetmek için düşer yollara. Özgürlüğü ve hayalleri uğruna zorluklarla savaşır. Sonunda ondan haber alınmaz. Ama hepimiz onun öyküsünü bildiğimize göre demek ki bir şey olmamıştır ona!

"Bir Şeftali Bin Şeftali"de olgun bir şeftalidir anlatıcı. Küçücük bir şeftali çekirdeği Sahip Ali ve Polat'ın emeğiyle koskoca bir ağaç olur. Ama ağacımız hiç meyve vermez. Neden mi? Çünkü şeftaliler onu yetiştiren çocukların hakkıdır.

Son masalımız ise "Püsküllü Deve". Latif, babasının bir aylık maaşıyla dahi alamayacağı bir oyuncak deveye tutkundur. Düşlerinde onu görür. Ta ki deveyi zengin bir ailenin kızı alana kadar. O anda bütün yüreğiyle vitrindeki mitralyöz olmak ister!

1939'da İran'da doğan Samed Behrengi, Azeri bir köy öğretmenidir. Şah'ın baskı yönetimine derlediği masallar ve öyküleriyle karşı koymuş, ülkesinde ve dünyada adalet, demokrasi, eşitlik ve direnişin sembolü haline gelmiştir. Bu yüzden öldürüldüğü düşünülen Behrengi, kendi dilinde üretmenin özlemini her fırsatta dile getirmiş ve eserlerini Farsça yazmıştır. Ona göre çocuklar, yazdıklarını hoş vakit geçirmek için değil, öğrenip bilgilenmek için de okumalı, toplumsal sorunlar hakkında düşünmelidirler.

Toplu Masallar'ın sayfa sayısının fazla oluşu ile puntonun büyüklüğü arasındaki çelişki yaş grubunu belirlemede sorun yaratacak gibi görünse de kitabımız Behrengi'nin tüm masallarını bir arada okuma keyfi yaratması açısından mükemmel görünüyor.

Toplu Masallar
Samed Behrengi
Resimleyen: Oğuz Demir
Çeviren: İldeniz Kurtulan
Büyülü Fener Yayınları, 300 sayfa

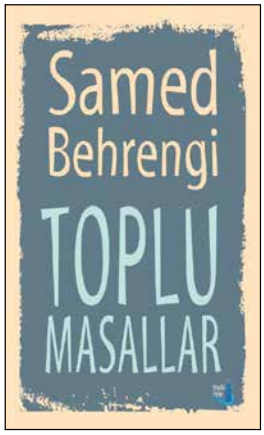

Betül DÜNDER

Büyüme yorgunluğu…

Hollanda'nın umut verici genç yazarlarından Esther Gerritsen'in Türkçedeki bu ilk romanı, 2011 Libris Literatuur ödülüne aday gösterilmiş. 13 yaşındaki bir kız çocuğunun steril bir ortamda, mükemmelliyetçi bir aile içinde yaşadığı büyüme sancısını düş-delilik, farklılık-değişim hattında veriyor yazar.

"Ülke Edebiyatı" tamlamasını nasıl okur, düşünür, yorumlarsınız, bilmiyorum. Ancak ben özellikle dergi takipçilerinin, bu tamlamanın içini dolduran kültürel kodlardan bihaber olmadıklarını düşünürüm. Farklı ülkelerden farklı notlar çıkarmayı, ortaklıklar üzerine kafa yormayı alışkanlık hâline getirmiş olduklarını varsayarım. İyidir çünkü bu. Uzakdoğu'dan bir metin okumakla Orta Avrupa'dan ya da Amerika'dan gelen bir metni okumak farklıdır çünkü. Bu anlamda dil de tonlama da ironi de çeşitlenir, ayrışır. Gündelik hayatın tekrarlarında o coğrafyanın insan iklimleri vardır, metinler aracılığıyla o toplumun çoğunluğunun reflekslerini kavrayabilmeniz olasıdır. O yüzden iyi çeviri, "candır"… Filiz Yarlıbucak Salman Hollandaca aslından çevirmiş Esther Gerritsen'in *Süper Güvercin* adlı kitabını. Hiç boşluk bırakmadan, hedeflenen "ergen/genç" okur kitlesini dil oyunları ile ürkütmeyecek şekilde.

ÇOK UZAK FAZLA YAKIN

Kitabın kapağındaki ,*"Bazı insanlar yanlış vücutta dünyaya gelirler, bazıları ise yanlış görevlerle"* cümlesi ile kapaktaki kız çocuğunun mavi gözlerindeki derinlik arasında bir denklem oluşturmak ilk an için mümkün değil. Ancak kitabın son cümlesinden çıkıp kapağına son bir bakış attığınızda, o kız çocuğunun gözünüzde yaşadığı başkalaşmaya şaşırma ve irkilme ihtimaliniz var, unutmayın!

Gerritsen, kitabı Bonnie'nin, yani 13 yaşındaki bir kız çocuğunun ağzından yazmış. Anne babası iyi birer tercüman olan, oldukça steril diyebileceğimiz bir hayat yaşayan bir kız çocuğunun ergenlik –tam olarak erinlikten bahsetmeliyiz aslında– dönemine dair izdüşümlerin yoğun olduğu bir kitap bu. Bilindiği gibi, *"bütün otoritelerin 11-21 yaş arasında tanımladığı döneme ergenlik denmekte. Kızlarda 10-15,*

erkeklerde 11-15 yaş dilimleri erinlik/buluğ, 15'ten 20'ye kadar olan dönem de ergenlik olarak tanımlanmaktadır." Bu iki dönemin iç içe geçmişliği dışında, erinlik döneminin çocukluğa, ergenliğin de yetişkinliğe mesafesinin kısalığının her iki dönemin duygulanımlarında ve ortak sorunlarında ana belirleyen olduklarını söylemeliyiz öncelikle. Zira kitabın başından itibaren bütün sıkıntılı, bedbaht ve kendini kurcalayan hâlleriyle Bonnie tam bir buluğ dönemi çizgisi çeker karakter olarak. Yazar bunu bilinçli ve orantılı olarak kitaba yaymış.

MERHAMET YERİNE ANLAYIŞ

İlkin ebeveyn eleştirisi ile karşılaşırız, ancak bu eleştiri alışılagelen şekilde ailenin hor görülmesi, beğenilmemesi değil, bilakis Bonnie'nin mükemmel ailesinin standardına ulaşamama endişesiyle cebelleşmesi olarak kalır aklımızda. Oldukça geç diyeceğimiz bir yaşta mucize kabilinden kızları dünyaya gelmiştir ve kendi ütülü hayatlarına dâhil olduğu günden itibaren de bütün taşkınlıklarına sebat göstererek onu bir nevi ehlileştirmeye, her şeyi "normalleştirmeye" çalışmışlardır. Bonnie çevresindeki tüm insanlar için durumu şu cümleyle ifade eder: *"Görmeyerek baş ediyorlar."*

Evin içindeki ağır, düzenli havanın içinde, hiçbir kusura, hataya yer açmayan mükemmeliyetçi insanların elinde buluğ dönemi yaşamanın nasıl bir yorgunluk olduğunu, düş-delilik, farklılık-değişim hattında veriyor yazar. Kendini insanların yazgısını değiştirebilecek, küçük çabalarla/kanat çırpışlarıyla "ölmemelerini" sağlayabilecek bir kurtarıcı olarak gören/düşleyen; ama her şeyden önce buna "inanmış" bir kız çocuğunun, ailesiyle ve güzelliğinden etkilenip kendine bir idol olarak seçtiği okul arkadaşı Ine ile birlikte geçirdiği zamanın kurgusunda, belki de kendi ile çarpışacaktır okur. Bu kitabı elimize bir ebeveyn olarak aldığımızda, bizi rahatsız edecek bir yığın şeyle karşılaşacağımızı bilmeliyiz. Buluğ döneminde birey olmanın savaşımını veren çocukları biraz da karşılarına geçerek değil, içeriden görerek okuyabilmek için sıkı bir davranış eleştirisi de içeren bu kitaba zaman ayırmalı. Belki merhametimiz anlayışımızla yer değiştirir.

Dönelim ilk başa. Hollandalı bir yazarın kaleminden havalanan bu güvercini okuduktan sonra; acaba diyorum, Türkiyeli bir güvercin olarak kaç çocuk böyle kendi içinden değişip, biz kendimizle, birbirimizle cebelleşirken gökyüzüne çarpıp duruyor?

Süper Güvercin
Esther Gerritsen
Çeviren: Filiz Yarlıbucak Salman
Trend Yayınevi, 160 sayfa

DÜNYALI 'ya abone ol, 2 hediyeden birini seç!

İLK 1000 KİŞİYE

1 45,00 TL değerinde 3 bilim kitabı

veya

2 50,00 TL değerinde ekoloji ansiklopedisi

\+ 66 TL değerindeki 1 yıllık abonelik

SADECE 60 TL

ÇOCUKLAR İÇİN GENEL KÜLTÜR DERGİSİ

UFKUNU GENİŞLET!

FIRSATI KAÇIRMAMAK İÇİN

Hemen Ara: 0232 463 46 38

Hemen Tıkla: www.dunyalidergi.com

* Abone olan ilk 1000 kişiye *Bir Sayı Düşün*, *Kuvvet* ve *Evrim Devrim* kitaplarından oluşan bir set veya *Dünya Önemlidir* adlı ekoloji ansiklopedisi hediye edilecektir. Teklifimiz 31 Aralık 2014 tarihine kadar geçerlidir. Derginiz her ay hafta içi mesai saatlerinde imza karşılığında teslim edilecektir.

Adada tek başına…

Betül DÜNDER

"Dişi Robinson Crusoe" olarak adlandırılan "Karana"nın bir adadaki tek başına yaşamı, Scott O'Dell'in Mavi Yunuslar Adası adlı kitabına konu olmuş. Kitap 19 dile çevrilmiş ve 1976 yılında, son iki yüzyılın en iyi on Amerikan çocuk kitabından biri seçilmiş.

Scott O'Dell, 19. yüzyılın ilk yarısında dünyaya gelmiş ve 20. yüzyılın maya tutmaya başladığı zamanları da yaşamış Amerikalı bir yazar. 91 yıllık hayatında 26 tane çocuk kitabı yazmış, çocuk edebiyatının en itibarlı ödüllerini almış. Yazarın *Mavi Yunuslar Adası* adlı eserinin kitapları arasında başka bir yeri var. Kitap 19 dile çevrilmiş ve kendi vatanında da 1976 yılında Çocuk Edebiyatı Derneği tarafından son iki yüzyılın en iyi on Amerikan çocuk kitabından biri seçilmiş.

Kitabın bunca dolaşımda oluşunda ve ödüllendirilmesinde yazarın gerçek bir hayat hikâyesini ele alarak işlemesinin de payı olmalı. Zira yazarın *Mavi Yunuslar Adası* olarak adlandırdığı bu adada, M.Ö. 2000'lerde yerlilerin yaşadığını, 1602'de İspanyol kâşif Sebastian Vizcaino'nun define kalyonlarının sığınacak bir ada ararken adayı keşfettiğini ve Los Angeles'in yetmiş beş mil güneybatısında olan adaya denizcilerin, gezginlerin ve tüccarların koruyucu azizi onuruna La Isla de San Nicolas adını verdiğini öğreniyoruz yine aynı kitaptan. "Dişi Robinson Crusoe" olarak 1835-1853 yılları arasında adada tek başına yaşadığı düşünülen ve tarihe "San Nicolas'ın Kayıp Kadını" olarak geçen bir kadın, Scott O'Dell'in bu romanına konu olmuş (O'Dell ona "Karana" adını vermiş). Kimsenin dilini bilmediği bu kadın bulunduğunda üzerinde karabatak tüylerinden yeşil bir etek varmış. Doğanın ona sunduklarını estetize edilmiş bir emeğe çeviren, yalnızlığın duygusunu da değiştirebilen bir kadın bu. Her ne kadar kitapta anlatılan, bir kurgudan ibaret olsa da o etek gerçek ve şu an Roma'da, tüketim toplumunun birer ferdi olan bizler için sergilenmekte.

Bu ada hakkında çeşitli rivayetler var. Bunlardan bizi ilgilendirenler elbette, 18 yıl tek başına okyanusun ortasında bir adada yaşayan bu kadının gerçekliğine dair olanlar. Kitabın

kapağını çevirdiğinizde Lois Lowry'nin kaleme aldığı bir önsöz ile karşılaşacaksınız. Yazarın kurgusunu gerçeklik ile sınayabilmek adına da önemli bir metin bu kanımca. Kayıtlara göre, bulunduğu zaman 30'lu yaşlarında olan kadını, yazarımızın bir "ada zamanı" çizerek genç okuru hedefleyip anlatmayı seçmesi ve tek karakterli bir eser oluştururken iç sesi öne çıkarması bu önsözde temellendiriliyor Lowry tarafından.

ADA SÖMÜRGELEŞTİRİLİNCE

18. yüzyılın başında bir Amerikan-Rus şirketi, derileri oldukça değerli olan su samurlarını avlamaları için Alaskalı Aleut'ları adaya yerleştirir ve ada yerlilerinin ölüm fermanı da böylelikle imzalanmış olur. Yerli Nikoleno kabilesi katledilir, yıllar sonra 1835'te kalan sağları almaya gelen gemi bir kişiyi adada bırakarak oradan ayrılır. Rivayete göre, kadın gemiye bindiğinde çocuğunun olmadığını fark eder ve denize atlayarak adaya geri döner.

Mavi Yunuslar Adası klasikler arasına girmiş bir kitap. Yazarın bir gerçekliğe soğukkanlı ve mesafeli bakışı, doğanın içinde mutlak bir yalnızlığın olamayacağını da güçlü bir duyguyla veriyor. Karana'nın kardeşinin ölümüyle başlayan "tek"illiği aynı zamanda bir "akıl oyunu" zamanını da başlatıyor onun için. Vahşi bir köpeği eğiterek mevsimlerce kendine yoldaş kılışı, yavru kuşları, hatta susamurunu evcilleştirmesi, tehlike anlarında sadece toprağı, denizi ve gökyüzünü dinleyerek insan kalabilmesi ve –bir sürpriz olarak– adaya avlanmaya gelen bir avcı grubundan ayrılarak, saklandığı mağarada onu fark eden Tutok ile iletişim kurması. İnsan sesi duyması yani…

Günlük hayatımız içinde debelendiğimiz ve her şeyi kolaylıkla çarçur ettiğimiz zamanları yüzümüze çarpan bir kitap bu. Hiç hafife almayalım. Okuyup bitirdiğinizde ne var canım bir adada da yaşayabilirmiş tek başına insan, dedirtiyor ama şiir gibi sonradan batıyor içinize o derin sızı. Carl Sandburg'un sözleriyle yani: *"Şiir, karada yaşayan ve havada uçmak isteyen bir deniz hayvanının günlüğüdür."* Bu kadını o adada hayatta tutan şeyin bu cümle olduğunu düşündüm.

Mavi Yunuslar Adası
Scott O'Dell
Çeviren: Yasemin Kahraman
Epsilon Yayınevi, 184 sayfa

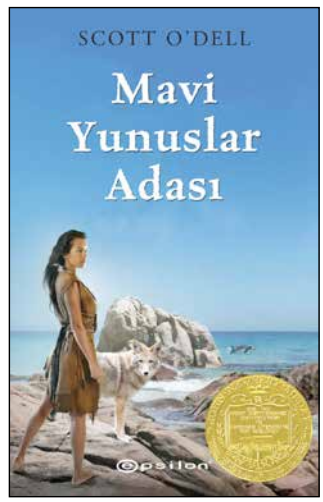

Büyüme sancısına çıplak temas

Emel ALTAY

Çıplaklar, Berlinli beş gencin büyüme hikâyesini adıyla müsemma bir çıplaklıkla anlatıyor. Teninize çarpan cümlelerden bazen canınızın yanması mümkün. Yine de aşkla ışıldayan gözler ve birbirine uzanan eller var. Büyümek acıtıyor, Çıplaklar da öyle ama yine de güzel...

Büyüyorsun ve her şey değişiyor. Başta kendin. "*Yaşın ilerledikçe giyinmeye başlarsın,*" diyor Slyvia'nın babası, kızına bir yetişkin olmanın anlamını anlatırken... O bunu yaşamış çünkü. Herkes giyinecek, katmanların arkasına saklanacak; ne yazık ki büyümek böyle bir şey. *Çıplaklar*'da Çek yazar Iva Procházková, Berlinli 5 gencin çocukluktan yetişkinliğe geçişteki kendini bulma hikâyelerini anlatıyor. Slyvia, Filip, Robin, Niklas ve Evita. 18 yaşına girmenin arifesindeki 5 gencin hayatları birbiriyle kesişiyor. Ana merkezde ise Slyvia var. Slyvia'nın, bulduğu yüzülebilir –ki bu çerçeve Slyvia için oldukça geniş– her su birikintisinde kıyafetlerini fora edip yüzmek gibi bir alışkanlığı var. Yazarın tabiriyle söylersek, çıplak temastan hoşlanıyor. Psikoloğunun tabiriyse; Slyvia'nın bir mağara insanı olduğu yönünde. Bana kalırsa Slyvia bir kır kurdu... Metropolde yaşamaya uygun değil, doğanın kucağında huzur içinde, tüm çıplaklığıyla yere, suya, havaya temas ederek yaşamalı.

Kır kurdu benim uydurduğum bir metafor değil. Slyvia'nın, Berlin'de bir kır kurdu bulması, yazarın kitapta kullandığı başarılı metaforlardan sadece biri. Niklas'ın yükseklik korkusuna rağmen vincin tepesinde sabahlaması gibi... Ya da sadece düşünerek, felsefe yaparak yaşamaya çalışan ciddi Filip'in, deli gibi yağan yağmurun altında çırılçıplak yürümesi gibi. Gerçekten çok etkileyici sahnelerle dolu kitap. "Sahneler" diyorum, çünkü okurken beyniniz okuduklarınızı görsel olarak canlandırmaktan geri duramayacak. Ve her iyi film gibi acı sosu da tam kıvamında. Zavallı Evita! Yeşil çimenliğin sonundaki tepede bulunan o beyaz kule, her denemesinde sandığından çok daha uzakta çıkacak, yazık!.. Robin ise babasında yarattığını düşündüğü hayal kırıklığının yaralarını sarmanın yolunu bulacak gibi. Yardımına tüm çıplaklığıyla bir el uzandı çünkü...

AŞKLA AÇILAN KALPLER

Çıplaklar'ı okurken altını çizdiğim, bir anlığına kitabı kapatıp düşündüğüm yerler oldu. Bir gençlik kitabı nihayetinde, evet. Hayatımın bu kısmını geride bırakalı çok oldu ama bu hâlde bile acıtıyor, çünkü sahici. Öte yandan yazar beş karakterine de aynı özenle yaklaşmış. Biri diğerinin önüne geçmiyor. Bölüm başları genelde bir diyalogla açılıyor, sonra da yazar sözü alıyor. Bir kişi hariç; Niklas, o kendi hikâyesini anlatıyor. Ve yazar beş karakterden en sona Niklas'ı saklıyor. Niklas için bu kitabın kaybedeni diyebilir miyiz, emin değilim. Yazar hiçbir şekilde olayları siyah ya da beyaz dualizmine indirgemiyor. Kurguda dikkat çeken diğer şeyse; biriktikçe bir sarmala dönüşen tesadüfler. Slyvia'nın Niklas'ı ararken Evita'yla karşılaşması, Niklas ile Evita'nın kuyruğunu kovalayan kedi gibi aynı yerde dönerken birbirlerini ıskaladıkları o an...

Hüzünlü bir yanı var kitabın. Yazar, sonuna kadar gitmekten de sakınmıyor. Umut elbette her zaman vardır, korunmalıdır ama bazen de... çıplaksındır. Giyininceye, katmanların oluşmaya başlayınca, belki o zaman bazı şeylerden korunmayı başarırsın ama bu kitapta, ergenlikteki korunmasız çıplaklığımızla baş başayız; aşkla açılan kalpler de var, soğuk ve karanlık bir bodrumda umutsuzlukla kapanan gözler de...

"Filip, su kütlelerinin onun iç bariyerlerini yıktığını, kendine yeni yollar aradığını hissediyor. Karşı koymuyor, tersine kollarını açıyor. Onu durdurabilecek hiçbir şey yok. Her şeye dokunuyor, o artık her şey."

Çıplak temasa hazır olun.

Çıplaklar
Iva Procházková
Çeviren: Ayça Sabuncuoğlu
ON8 Kitap, 326 sayfa

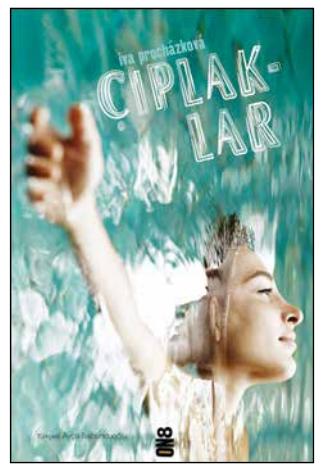

Şiirsel TAŞ

Orman sadece kendine aittir, insanın vicdanı da öyle…

20. yüzyılın önde gelen İtalyan yazarlarından Dino Buzzati'nin Yaşlı Ormanın Gizemi adlı klasik eseri tam 80 yıl sonra Türkçede. Alegorik düzeyde iyi ile kötünün, gerçekçi düzeyde ise insanla doğanın mücadelesi üzerine kurulan kitap büyülü bir öykü anlatıyor.

Colombre ve *Tanrıyı Gören Köpek* (Can Yayınları) adlı öykü kitaplarıyla tanıdığımız, 20. yüzyılın önde gelen İtalyan yazarlarından Dino Buzzati'nin en bilinen eserleri olan *Tatar Çölü* (İletişim Yayınları) ve *Dağların Adamı Barnabo* (Timaş Yayınları) geçtiğimiz yıllarda Türkçeye çevrilmişti. Buzzati'nin ikinci romanı olan *Yaşlı Ormanın Gizemi* bizi asırlık köknar ağaçları ve binbir çeşit mahlûkatın barınağı olan kadim bir ormanın sırlarla dolu dünyasına çağırıyor.

Sert mizacıyla tanınan Albay Sebastiano Procolo, ordudan ayrılmasının ardından, amcasından miras kalan ormanlık arazinin bulunduğu Fondo Vadisi'ne yerleşir. Mirastan Procolo'nun payına, yörenin yaşlı ormanı dâhil, arazinin küçük bir bölümü düşer. Daha genç ormanların bulunduğu geniş arazinin varisiyse Procolo'nun on iki yaşındaki yeğeni Benvenuto'dur.

Albay'ın yaşlı ormana –aslında genel olarak hayata– yaklaşımı faydacılık ilkesinden beslenir; kesilip kullanılabilecek bir ağaç yığınından fazlasını ifade etmez onun için yaşlı orman. Oysa orman devasa boyutlarda kanlı canlı bir organizma gibidir. Her ağacın gövdesinde, mitolojideki ağaç perileri *"dryad"*ları anıştıran bir cin yaşar. Orman sadece kendine aittir. İnsanın vicdanı da öyle. Albay Procolo, yaşamına dair en gerçekçi ve yürekli eleştiriyi, Benvenuto'ya karşı tutumundan ötürü kendisini bırakıp gitmek üzere olan gölgesinden işitir: *"Yaşamın boyunca herkesi kendine düşman ettin, yardımına koşacak bir köpek bile yok."* Albay ordudan ayrılmış olsa bile alışkanlıklarını geride bırakamamıştır, etrafındaki herkesin kendisine itaat etmesini bekler. Ağaç cinlerini, ağaçları kesmemesi karşılığında, kendiliğinden devrilen yaşlı ağaçları toplayıp getirmekle yükümlü kılar. Bir zamanlar yörede fırtınalar estirmiş olan rüzgâr Matteo ise hapsolduğu mağaradan serbest kalması karşılığında Albay'ın emir erine dönüşür.

Buzzati'nin gazetecilik mazisi, anlatının pek çok yerinde kendini belli ediyor. Kurgusal olayları çoğu zaman kimliği meçhul şahısların tanıklık ettiği olaylarmış gibi anlatıyor yazar ama bir gazeteci tavrıyla haber kaynağını saklı tutsa da, büyülü gerçekçiliğin örneklerinden sayılabilecek romanın "gerçekçilik" yanını pekiştirmek için bu tanıklıkları adeta özellikle vurguluyor. Haberciliğin çıplak gerçeğiyle edebiyatın gizemi arasında gidip geliyor. Buzzati, ormanı bütün unsurlarıyla bir ekosistem olarak ele alırken, bir yandan da ondan masalların, mitlerin özünde saklı kalan gizemli mekân olarak yararlanmış ve gerçek ile gerçeküstünün harmanlandığı bir alaşım, genel anlamda birbiriyle uzlaşmaz olarak algıladığımız iki dünyadan ortak bir yek dünya yaratmış. Bunu yaparken de başlangıçta ormanın gerçeklik sınırında dururken, giderek içlerine, kuytu köşelerine ulaşan patikalara sapmış; nitekim ormanın derinliklerine daldıkça patikalar başka patikalara, ana öykü ise birbirine bağlanan yan öykülere açılıyor.

Yaşlı Ormanın Gizemi'ni, çocukluktan yetişkinliğe geçişin getirdiği değişim ve dönüşümün alegorik anlatısı olarak okumak da mümkün. Buzzati'nin öyküsü başından sonuna bir düalizm üzerine kurulu: çocuğun dünyasıyla yetişkinin dünyası, Albay ile Benvenuto, yaşlı ormanla genç ağaçlar, yaşam ile ölüm, gerçek ile gerçeküstü. Bu ikilik pek çok çatışmaya ve gerilime sahne olsa da nihayetinde doğa dengesini bulana dek kendi döngüsü içinde kendi bildiğince salınmaya devam eder, ta ki bir sonraki çatışma ânına kadar. Yetişkin gözü bu salınımları bildiği mantıksal ilkeler çerçevesinde algılar, çocuk ise erişkinin algı aralığının dışında kalanları fark edebilir, ta ki büyüyene kadar. Yıllar geride kalırken ağaç cinleri, rüzgârın sesi, kuşların dili, hepsi unutulur gider.

Eleştirmen Claudio Toscani'nin kitabın sonsözünde söylediği gibi, *"Yaşlı Orman, yitirdiğimiz cennettir; geçmişten gelen ve bir bütün olarak insanlığın kolektif yaşamının ilk yıllarındaki vicdani saflığın kişisel ve özel mekânıdır. Yaşlı Orman, şiirin, saf ve doğal yaratıcılığının hüküm sürdüğü çocukluğun kutsal, büyülü ormanıdır."*

Yaşlı Ormanın Gizemi
Dino Buzzati
Çeviren: Yelda Gürlek
Timaş Yayınları, 192 sayfa

VAAY
SAFTİRİK!

SAFTİRİK OKUL ÜRÜNLERİ
D&R, SEÇKİN KIRTASİYELER
VE MAĞAZALARDA!

SAFTİRİK
Wimpy Kid

©2014 Wimpy Kid, Inc.

Epsilon®

www.epsilonyayinevi.com
T 0(212) 294 46 00 (pbx)
/EpsilonYayinevi /EpsilonYayinevi

Can Çocuk'tan
Eylül ayında yeni kitaplar!

Resimler: Reha Barış / Burcu Yılmaz

Yeni Çarşı Caddesi No:74, 34430 Galatasaray, İstanbul
T.: 0212 245 8292 F.: 0212 245 6082
www.cancocuk.com cancocuk@cancocuk.com
Http://www.facebook.com/cancocukcom
Http://twitter.com/Can_Cocuk

"CAN ve MİYU"
bant öyküleriyle
facebook sayfamızda...